

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving in Brugge

Stadsgezicht
Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving in Brugge,
Stadsgezicht

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/31005/133.1

Stefanie Gilté

18/12/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	5
1.2.1.	De Reie	5
1.2.2.	Vismarkt	7
1.2.3.	Huidenvettersplein	8
1.2.4.	Rozenhoedkaai	8
1.2.5.	Braambergstraat	9
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	10
1.3.1.	Blinde Ezelstraat	10
1.3.2.	Vismarkt	10
1.3.3.	Huidenvettersplein	16
1.3.4.	Rozenhoedkaai	21
1.3.5.	Braambergstraat	25
1.3.6.	ollestraat	31
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	37
2.	EVALUEREND GEDEELTE	37
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	37
2.1.1.	Historische waarde	37
2.1.2.	Architecturale waarde	39
2.1.3.	Stedenbouwkundige waarde	45
2.1.4.	Archeologische waarde	45
2.1.5.	Ruimtelijk-structurende waarde	46
2.2.	Motivering van het type bescherming	46
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	46
2.4.	Juridische toestand	47
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	47
3.	Beheersvisie	47
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	47
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	48
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed.....	49
4.	Bronnen	49
4.1.	Onuitgegeven bronnen	49
4.2.	Websites	50
4.3.	Uitgegeven bronnen	50
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	50
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	50
5.2.	Fotobijlage	50
5.3.	Documentatie	50

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

Dit dossier betreft de bescherming als stadsgezicht van "De Vismarkt, het Huidenvettersplein en de Rozenhoedkaai met omgeving in Brugge". Conform de beleidsbrief van Vlaams Minister-president Geert Bourgeois werd dit dossier op de beschermingskalender van 2017 geplaatst. Dit dossier maakt deel uit van een reeks beschermingen van "kenmerkende stedelijke structuren in de binnenstad". In 2017-2018 wordt nog een dossier opgemaakt voor "de Dijver en omgeving".

De geografische inventarisatie van het bouwkundig erfgoed voor de Brugse binnenstad werd afgerond in 2002. Daarbij aansluitend werden in 2004 in de binnenstad 200 monumenten bijkomend beschermd. De evaluatie van mogelijke stadsgezichten werd in 2002 niet gemaakt. In totaal telt Brugge circa 550 monumenten en 10 beschermde stadsgezichten.

In de loop van 2011 werd een UNESCO-rapport opgesteld. Hierin werd de volgende aanbeveling gegeven: "het World Heritage Patrimonium opnemen als "stadslandschap" binnen de vigerende Vlaamse wetgeving grondig en gedetailleerd onderzoeken en in overweging nemen". Deze aanbeveling werd onderzocht. Sinds de rapportering aan UNESCO, begin 2012, werkt de Vlaamse Overheid samen met het stadsbestuur van Brugge aan de aanbevelingen die door het Werelderfgoedcomité gemaakt werden.

Door de belangrijke stedelijke structuren te beschermen komen we ook tegemoet aan een belangrijke bekommernis van UNESCO en ICOMOS, nl. dat de Uitzonderlijke Universele Waarde van de historische binnenstad van Brugge ook bepaald wordt door de typische stedenbouwkundige structuur van de stad (patroon van straten en kanalen, bebouwing tot op de rooilijn, afwisseling van kleine percelen en grote percelen verbonden aan de aanwezigheid van kloosters en dergelijke complexen).

De stad heeft haar stedenbouwkundige verordening aangescherpt, en visuele impactstudies bij bepaalde projecten nu verplicht gesteld. Er is een nieuw managementplan opgemaakt in opdracht van de stad, dat eigenlijk vooral een actualisatie was van het Structuurplan Brugge uit 1972. Er is een erfgoedwaarderingskaart opgemaakt, waarbij voor elk pand in de binnenstad een score is toegekend die ingaat op de wenselijkheid tot behoud. Die erfgoedwaarderingskaart is verankerd in het thematisch RUP binnenstad (zie <https://www.brugge.be/thematisch-rup-stadslandschap>). Belangrijk aan dat RUP is ook dat de nieuwe harmonieregel is aangenomen, om ervoor te zorgen dat wijzigingen in het straatbeeld en de inbreng van nieuwe volumes in harmonie zijn met de kenmerken van het Brugse stadslandschap. Bij de opmaak van dit beschermingsdossier werd rekening gehouden met de reeds uitgewerkte stedelijke instrumenten (thematisch RUP binnenstad en het managementsplan).

Naar aanleiding van die aanbevelingen in het UNESCO-rapport werd voorliggend dossier opgemaakt. Doorheen de stad zijn er verschillende stadsstructuren te onderscheiden. Het agentschap Onroerend Erfgoed gaat uit van een historisch-structureel-stedenbouwkundige interpretatie van de term "stadslandschap". "De Vismarkt, het Huidenvettersplein en de Rozenhoedkaai met omgeving" kan worden beschouwd als een evident "stadsgezicht" in de brede betekenis van het woord. Ze zijn kenmerkende en typerende structuren van de stad.

Bij de opmaak van het dossier werd aandacht besteed aan de verschillende aspecten van het erfgoed binnen het voorgestelde stadsgezicht.

De inventarisgegevens zoals opgenomen in de inventaris van het onroerend erfgoed, werden verder aangevuld met de gegevens van de Dienst Monumentenzorg en Erfgoedzaken van de stad Brugge. Sinds de oprichting van deze dienst in 1971 werd tal van basisdocumentatie verzameld onder meer naar aanleiding van stedenbouwkundige

aanvragen, aanvragen voor “Kunstige Herstellingen”, het organiseren van Open Monumentendagen en tentoonstellingen. Bij het opmaken van het beschermingsdossier werd dankbaar gebruik gemaakt van deze uitgebreide documentatie. De inventarisgegevens werden aangevuld met archief- en literatuuronderzoek. Om de geschiedenis van de panden te achterhalen hebben we gebruik kunnen maken van de website “www.kaartenhuisbrugge.be”.

Tijdens een overlegmoment op 23 augustus 2017 met de dienst Monumentenzorg en Erfgoedzaken van de stad Brugge, werd dit beschermingsdossier toegelicht met het oog op het afstemmen van de afbakening, de waardebeoordeling, de beheersdoelstellingen en de toelatingsplichtige handelingen.

Onder deze invalshoek werden reeds de “Lange Rei en omgeving” definitief beschermd als stadsgezicht (MB 16 februari 2015), “de stadsvesten” definitief beschermd als stadsgezicht (MB 20 januari 2016), de “Markt en Burg met omgeving” definitief beschermd als stadsgezicht (MB 15 maart 2017), de “Groene Rei en omgeving” voorlopig beschermd (MB van 16 juni 2017) en volgen nadien nog dossiers voor andere kenmerkende stedelijke structuren in de Brugse binnenstad zoals de “Dijver met omgeving”.

1.2. Historisch overzicht

Binnen het voorgestelde stadsgezicht “Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving” liggen belangrijke historische structuren zoals de Reie, de pleinen Vismarkt en Huidenvettersplein en de aanpalende straten Rozenhoedkaai en de Braambergstraat.

1.2.1. De Reie

Centraal doorheen het stadsgezicht loopt de Reie. Als uitgangspunt voor het historisch overzicht hebben we volgende publicaties geraadpleegd: M. Ryckaert (2005) en B. Hillewaert, Y. Hollevoet en M. Ryckaert (2011). hierin vinden we de laatste hypothesen terug over de topografische ontwikkeling van het middeleeuwse Brugge van de 9de tot het begin van de 12de eeuw. Voor het historisch overzicht hebben we hypothesen overgenomen uit de bovenstaande publicaties.

In de ontwikkeling van de stad Brugge heeft het water een belangrijke rol gespeeld. Ook vandaag vormen de reien een belangrijk structurerend element in het stedelijk landschap. Het huidige verloop van de Reie is het resultaat van eeuwen menselijke ingrepen in een natuurlijk gegeven. De bestaande natuurlijke beken en riviertjes werden omgelegd, versmald, recht getrokken of gedempt. Daarnaast werden nieuwe waterlopen gegraven. Het is heel moeilijk om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van het Brugse Reienstelsel door de vele aanpassingen gedurende de afgelopen tweeduizend jaar.

De basis van het Brugse reienstelsel is een riviertje dat de Reie heet. De Reie ontsprong in het hart van het Houtland tussen Waardamme en Torhout. Ze stroomde noordwaarts en doorkruiste ook het gebied waarop later de stad Brugge zich zou ontwikkelen. Voorbij het latere Brugge stroomde het water in de getijdengeul die rechtstreeks naar de zee leidde en ergens tussen Blankenberge en Zeebrugge in de zee uitmondde. Toen men vanaf de 11de eeuw de kustvlakte ten noorden van Brugge definitief inpolderde, werd het Reiewater via een gekanaliseerde bedding naar het meer oostelijk gelegen *Sincfal*, het latere Zwin, afgeleid.

De bovenloop van de Reie mag gelijkgesteld worden met de huidige Waardammebeek - Rivierbeek, die nu nog steeds door de landerijen van Waardamme en Oostkamp kronkelt en ter hoogte van Moerbrugge op de Gentse Vaart aansluit. De Reie werd niet alleen door haar eigen bron, maar ook door een aantal zijriviertjes of beken gevoed, zoals de Hertsbergebeek en de Kerkebeek. Deze laatste vloeiende in de Reie net ten zuiden van de Brugse binnenstad, meer bepaald het Minnewater, volgt de Gentse Vaart de vroegere

Reiebedding. Op de meeste oude stadsplannen, van Marcus Gerards (1562), Jacob van Deventer (1560) en anderen (cf. bijlage), zijn die beide samenkomende waterlopen zeer goed herkenbaar. Het hydrografische bekken van de Reie en haar zijriviertjes strekte zich uit tot Aartrijke, Torhout, Wingene, Beernem en Oedelem, in totaal zo'n tweehonderd vierkante kilometer.

Ondanks de talrijke latere menselijke ingrepen is de natuurlijke loop nog steeds in grote lijnen herkenbaar in het huidige stadsplan. Al dat water kwam in Brugge via het Minnewater. Het Minnewater zelf is geen natuurlijk gegeven. Het ontstond wellicht in de 13de eeuw als een soort stuwmeertje en bufferbekken, op het ogenblik dat ter hoogte van het huidige Sashuis sluizen gebouwd werden. Die sluizen waren nodig om de watertoevoer enigszins onder controle te houden. Het debiet van de Reie was wisselend. Bij plotse dooi of langdurige regenval groeide dat debiet in die mate aan dat de laagstgelegen delen van de stad onder water liepen.

Van het Minnewater stroomde de Reie in noordoostelijke richting langs een kronkelende loop die in gekanaliseerde vorm bewaard is in het tracé Begijnhof, Sint-Janshospitaal, Onze-Lieve-Vrouwekerk en Dijver. De Dijver is een bijzonder geval, omdat het hier een segment van de Reie betreft dat een eigen naam heeft.

Net voorbij de Rozenhoedkaai splitst de Reie zich vanaf de late Middeleeuwen op in twee armen, die allebei duidelijk gekanaliseerd zijn. De ene bestaat uit de nu deels overwelfde Kraanrei en de Spiegelrei, de andere wordt gevormd door de Groene Rei en de Sint-Annarei. Beide armen omsluiten een min of meer vierkant eiland, ook gekend onder de naam "Groot Vierkant". Het is moeilijk om hier de natuurlijke loop te reconstrueren. Aangezien het zeer onwaarschijnlijk is dat een beek zich op natuurlijke wijze opsplijt, moet één van beide armen geheel door mensenhanden gegraven zijn. De natuurlijke bedding moet wellicht gesitueerd worden op het tracé Groene Rei en Sint-Annarei. De Eekhoutrei, een waterloopje dat in de buurt van Groeninge aftakte van de Reie en tot voorbij de Garenmarkt liep. Daar sloot het met een rechte hoek aan op het Pandreitje, dat op zijn beurt aan de Rozenhoedkaai in de Reie uitmondde. Het Pandreitje werd in 1768 gedempt. De straatnaam verwijst nog steeds naar de aanwezigheid van "het reitje".

De Kraanrei sloot aan op de Rozenhoedkaai, die dan verder doorloopt naar de Markt. De panden Wollestraat nummer 21 tot en met nummer 53 aan de oostzijde van de Wollestraat palen aan de Kraanrei. Circa 1793 verdwijnt de verbinding tussen de Reie en de Kraanrei na infrastructuurwerken waarbij ook de middeleeuwse waterhal ter hoogte van de oostelijke Markthoek werd gesloopt.

Tussen het Minnewater in het zuiden en de Dampoort in het noorden doorkruiste de Reie het volledige gebied van wat nu de oude binnenstad is. Het kronkelende tracé dat ze hierbij volgde, vormde de hoofdstroom van het water in de stad. Zelfs al is dat tracé op vele plaatsen aangepast – rechtgetrokken, verplaatst, versmald, overwelfd – toch zijn grote delen nog steeds herkenbaar en vormen zij nog altijd de ruggengraat van het Reiestelsel.

Eeuwenlang hebben de reien voornamelijk gediend voor het transport van goederen. Brugge dankt haar historische bloei en haar positie als haven in de Middeleeuwen aan de Reie. De rechtstreekse scheepvaart tussen de zee en Brugge is mogelijk geweest tot in de 11de eeuw. Daarna verhinderden de inpolderingen en de kanalisatie van de waterwegen ten noorden van de stad dat zeeschepen nog langer Brugge konden bereiken. Na de vorming van het Zwin (1134) en de bouw van sluizen in Damme diende alle koopwaar die voor Brugge bestemd was, in Damme of een andere Zwinhaven op binnenschepen overgeladen te worden en zo naar Brugge gebracht te worden. Het heeft Brugge niet verhinderd om alsnog uit te groeien tot een wereldhandelsstad.

1.2.2. Vismarkt

De Vismarkt is een plein waarop van oudsher in het zuiden de Braambergstraat uitkomt, en in het noorden de Steenhoudersdijk, Huidenvettersplein en Blinde Ezelstraat. De naam van het plein verwijst naar de functie als plein waar men sinds de tweede helft van de 18de eeuw vis verkoopt. Via een grondruil kregen de Franciscanen of Minderbroeders in 1246 een stuk van de stadswaai "de Braamberg", die nog volledig buiten de toenmalige stadsomwalling lag. Na het verder bebouwen van deze stadswijk bleef een open plein bewaard met de naam "Braamberg", de latere Vismarkt.

De Blinde Ezelbrug zorgt voor de verbinding tussen het bestuurlijke centrum van de Middeleeuwse stad en de nieuwe stadsuitbreiding. Kort voor het midden van de 13de eeuw werd de Blinde Ezelbrug gebouwd, om de toen pas verkavelde wijk rond de Leertouwerstraat en de Braambergstraat gemakkelijk bereikbaar te maken. De brug over de Groene Rei concretiseert niet alleen de eerste poging van de Brugse bevolking tot het verdedigen van de stad in de woelige periode na de moord op Karel de Goede in 1127, maar illustreert ook de groei die de stad kort na de aanleg van de omwalling maakt, waardoor de buitenwijken al snel konden aansluiten bij de binnenstad. Ze illustreert daarmee de evolutie van Brugge als "open" stad.

Tot in de eerste helft van de 18de eeuw werd de vismarkt in open lucht gehouden op de Markt van Brugge. Op de Markt was ook het ambachtshuis van de vissers, het huis "De Drie Muenecken", gevestigd. Aan de noordzijde van de Markt stond de Sint-Kristoffelkerk, die door het vissersambacht werd gebruikt. De vis werd aangevoerd via de Waterhal, gelegen aan de oostzijde van de Markt. De schepen voeren de stad binnen via de Lange Rei verder naar het Kraanplein en verder via de Kraanrei naar de Waterhal op de Markt. De waterhal is een imposant gotisch gebouw schraagsgewijs over de Kraanrei gebouwd als laad- en losplaats voor binnenschepen. In de loop van de 14de tot de 16de eeuw vonden verschillende verbouwingswerken aan de waterhal plaats. In de loop van de 18de eeuw wijzigt het uitzicht van de Markt grondig. Het commerciële centrum in de omgeving van de Markt verschuift door het graven van de Coupure in 1751-1753, waardoor de verbinding met het kanaal naar Gent mogelijk is. De haveninfrastructuur ter hoogte van de oostelijke Marktzijde raakt hierdoor in onbruik. De Sint-Jansbrug en de Waterhal worden gesloopt en de Kraanrei wordt tot aan de Markt in twee fasen overweld. De vistoevoer tot op de Markt was hierdoor niet meer mogelijk, daarom zochten ze een andere, gunstiger locatie om vis te verkopen.

In 1745 werd de visverkoop overgebracht naar de huidige Vismarkt. Vóór 1745 was op de huidige Vismarkt de graanmarkt gevestigd. Aanvankelijk werd er markt gehouden in open lucht. In 1821 wordt een vishal gebouwd. Dit is een omlopende neoclassicistische colonnade met tweevoudige Toscaanse zuilenrij van Ecaussineshardsteen onder leien bedaking naar ontwerp van de Brugse beeldhouwer en stadsarchitect J.-R. Calloigne. Het binnenplein is toegankelijk via een hogere rondboogportiek onder tentdak aan de kant van de Braambergstraat. Op het binnenplein prijkt een armpomp van blauwe hardsteen met obelisk, twee waterbakken en bronzen tuitstukken. In de verschillende vleugels zijn de overdekte stalletjes van blauwe hardsteen opgesteld, met toonbank aan marktzijde. In zijn strakke eenvoud is het één van de gaafste voorbeelden van het classicisme te Brugge. Het is ook één van de belangrijkste openbare gebouwen uit de Hollandse tijd.

De oostzijde van de Vismarkt werd tot 1762 ingenomen door het "Oostvleeshuis". Het Oostvleeshuis was het ambachtshuis van de vleeshouwers. Dit gebouw nam de volledige oostzijde van de Vismarkt in. De oudste vermeldingen dateren van het einde van de 14de eeuw. Oorspronkelijk bestond het uit een rij eenlaagshuizen met puntgeveltjes. In 1762 kreeg het ambacht van de vleeshouwers een bouwvergunning voor een nieuw gebouwencomplex, dat naargelang de financiële middelen het toelieten, in opeenvolgende fasen zou opgetrokken worden en dus geleidelijk aan de oude constructies zou vervangen.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

Van het project werd enkel het noordelijke gedeelte, op de hoek van de Steenhoudersdijk gerealiseerd. In 1913 verdwenen de laatste restanten van het Oostvleeshuis.

De Vismarkt staat op heel wat iconografische bronnen afgebeeld. Een anoniem schilderij uit de eerste helft van de 18de eeuw, stelt het plein voor als drukke handelsplaats met centraal opgestelde houten kraampjes. Het gezicht op de Vismarkt of vroegere Braamberg werd wellicht geschilderd vanuit een van de ramen van het Brugse Vrije. Het afgebeelde tafereel stelt de leden van het kleermakersambacht voor die zich van het ambachtshuis van de kleermakers naar de Onze-Lieve-Vrouwekerk begeven.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 20/9/1844, nr. 62/1850.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen van Brugge*, Brugge, 139 en 406.

VANDEWALLE A. 1990: *De Braamberg: in het teken van koren en vis*, in *Brugge die scone*, 1990, nr. 3, 7.

DE WITTE H., VANDENBERGHE S. (e.a.), *Vensters op Brugge*, 2001, 57-60.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB zuid, Brussel - Turnhout.

1.2.3. Huidenvettersplein

De naam van dit plein verwijst naar de huidenvetters die begin 14de eeuw het plein gebruikten als werkterrein en ontmoetingsplaats. Hier was het Huidenvettershuis of het ambachtshuis van de Huidenvetters (nr. 10-11) en het stadsontvangstkantoor (nr. 13) gevestigd. Het Huidenvettersplein kon afgesloten worden door middel van twee poorten, vermoedelijk met een hekken op ijzeren pinnen. Dit kunnen we onder meer afleiden van de restanten aan de zijgevels van nr. 10 en nr. 13. In de 15de eeuw kwam aan dit privilege een einde omwille van geurproblemen. Op de kaart van Marcus Gerards (1562) (zie bijlage) staat het bijna vierkant plein afgebeeld toegankelijk via twee toegangspoorten enerzijds aan de Vismarkt en anderzijds aan de voormalige "Zoutdyck" of huidige Pandrietje. Centraal op het Huidenvettersplein stond een schandpaal. De huidige dateert van 1925. Die werd ingewijd ter gelegenheid van het Oudheidkundig Congres, gehouden in Brugge, en ter herinnering aan een vroegere schandpaal. Het betreft een centraal voetstuk met zuil waarop twee schildhoudende leeuwen zogenaamd "Stellaatje" en "Stillietje", gehouwen uit zandsteen en kwarts.

Heden is er weinig overgebleven van de oorspronkelijke handels- en nijverheidsfunctie. Het plein is sinds de 19de eeuw één van de toeristische trekpleisters van Brugge, waar ook het eerste toeristische rondvaarten vertrokken.

1.2.4. Rozenhoedkaai

De oorspronkelijke naam zogenaamd "Zoutdijk", verwijst mogelijk naar de aanlegplaats voor schepen met zout. De huidige naam is pas in gebruik sinds het laatste kwart van de 18de eeuw en verwijst naar de daar opgestelde stallen die rozenhoedkransen verkochten.

De straat liep oorspronkelijk door tot aan de Huidenvettersbrug over het toenmalige Pandreitje. Deze locatie speelde een belangrijke commerciële rol door haar ligging nabij de Pandrei, de Vismarkt en het Huidenvettersplein.

Op de kaart van Marcus Gerards (1562) zien we duidelijk dat hier handelsactiviteiten plaatsvonden (zie bijlage). Dit kunnen we onder meer zien aan de boten en de kaaien die toegankelijk waren via de trappen. De boten konden doorvaren via de Pandrei. Circa 1785 werd de Pandrei gedempt.

Sinds de 19de eeuw speelt de Rozenhoedkaai een belangrijke toeristische rol. De Rozenhoedkaai wordt aangeprezen als één van de belangrijkste bezienswaardigheden in een knipsel uit 'Le Patriote Illustré' van 27/11/1892, dat Brugge aanprijst. Hierop herkennen we de zogenaamde skyline van Brugge met onder meer het Minnewater met de

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

Poertoren en de Minnewaterbrug, het stadhuis met de Heilig Bloedkapel, de Sint-Salvatorskathedraal, de Rozenhoedkaai, het Paradijsportaal van de Onze-Lieve-Vrouwekerk, de Groenerei, de Ezelpoort, de Wollestraat, gezien vanaf de Nepomucenusbrug (een schilderij van de Brugse schilder Louis Reckelbus uit 1892), het standbeeld van Breydel en de Coninck op de Markt en het Gruuthuse met de rei. Het geheel werd voor Le Patriote Illustré gefotografeerd door Henri Gécèle.

De Rozenhoedkaai is één van de meest gefotografeerde en geschilderde zichten van Brugge. Dit stadsbeeld werd door gekende en minder gekende kunstenaars vastgelegd en illustreert de waardering door verschillende generaties tot op heden. Tot op heden is de Rozenhoedkaai een trekpleister voor schilders die dit zicht willen vereeuwigen op doek.

Het water en de statige architectuur vormen zonder twijfel een interessante toeristische trekpleister. In 1900 werd in het tijdschrift "Petite Revue Illustrée de l'Art et de l'Archeologie en Flandre" op een lovende manier over de reien geschreven. In 1905 gebeurde de eerste aanvraag om de toeristische mogelijkheid van de Brugse reien volop te benutten. De Rozenhoedkaai getuigt ook van een vroege vorm van recreatief gebruik zoals de toeristische rondvaarten die vanaf 1905 werd er georganiseerd en die tot op heden nog steeds bestaan.

Vanaf de 20ste eeuw had men ook aandacht voor het romantische Brugge. Naast de concrete monumenten zoals het belfort en het stadhuis deed rond het begin van de 20ste eeuw een nieuwe bezienswaardigheid zijn intrede. Het romantische Brugge werd ondersteund door een abstract fenomeen, "het panorama", waarbij de aandacht voor het eerst op de stedelijke ruimte zelf kwam te liggen. Het panoramisch zicht op de Rozenhoedkaai werd reeds beschreven in 1883 door Duclos in zijn "Bruges-en-trois-jours, promenades dans la Venise du Nord". Het beeld van de Rozenhoedkaai werd steeds belangrijker en verdrong zelf de Halletoren als representatief beeld van Brugge. Dit stadsgezicht, dat één van de meest gefotografeerde hoekjes van Brugge werd.

In de reisgidsen over Brugge worden de reien vanaf het begin van de 20ste eeuw beschreven. De panoramische zichten werden samen met de monumenten opgenomen in de reisgidsen. Bij de beschrijving van de reien werd onder andere de Rozenhoedkaai het meest aangehaald en werd ook in het beeldmateriaal steeds weer gepresenteerd omwille van zijn zeer pittoresk karakter. In de gidsenliteratuur werd vaak expliciet reclame gemaakt voor deze nieuwe vorm van stadsexploratie, de toeristische rondvaarten.

De huidige kaaimuren vervangen de zogenaamde "garde-corps"-afsluitingen. Op een bouwvergunning van 1926 waarbij werd gevraagd om een trap naar het water te maken staat een zogenaamde "garde-corps"-afsluiting weergegeven.

1.2.5. Braambergstraat

De benaming van de straat verwijst naar de hoger gelegen, 13de-eeuwse buurt rond de Vismarkt en het Koningin Astridpark, zogenaamd de "Braamberg". Op de kaart van Marcus Gerards (1562) zogenaamd "Predikheerstraat".

De straat werd samen met o.m. Zwarte en Witte Leertouwersstraat planmatig aangelegd circa 1245. Eertijds begon de straat aan de zogenaamd "Huidenvettersbrug" over het toenmalige Pandreitje die werd afgebroken circa 1785 bij het dempen van de voormalige Pandrei.

De Braambergstraat heeft oorspronkelijk een belangrijke commerciële rol gespeeld onder invloed van de strategische ligging in nabijheid van de Reie, de Burg, het Huidenvettersplein en de Vismarkt. Hier was onder meer sinds de 13de eeuw het ambachtshuis van de Korendragers gevestigd.

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. Blinde Ezelstraat

Blinde Ezelstraat zonder nummer

De Blinde Ezelbrug overwelft de Reie en verbindt de Burg met de Vismarkt, via de Blinde Ezelstraat. De Blinde Ezelbrug was oorspronkelijk één van de vier bruggen die toegang boden tot de tiende-eeuwse grafelijke burcht. De huidige brug is gebouwd in 1855 naar een ontwerp van de Brugse stadsarchitect Jean-Brunon Rudd (1792-1870). Oorspronkelijk had de brug ijzeren leuning en waren aan weerszijden stalletjes opgetrokken voor de verkoop van vis. Enkele jaren later werden bij de verbreding en verlaging van de brug de stalletjes afgebroken. In 1955 werden de ijzeren leuning vervangen door stenen borstweringen. De Blinde Ezelbrug is een eenvoudige, quasi vlakke boogbrug waarvan het wegdek bedekt is met kasseien. Het parement van de boog en borstweringen is van natuursteen, afgedekt met dekbladen van blauwe hardsteen.

GILTÉ S. & VANWALLEGHEM A. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA Stad Brugge*, Brussel – Turnhout, 12-13.

GEVAERT H.1998: *Bruggen in de Brugse binnenstad*, Brugge, 9-10.

1.3.2. Vismarkt

1.3.2.1. Algemeen

Het plein de Vismarkt is een rechthoekig plein waarop van oudsher in het zuiden de Braambergstraat uitkomt, en in het noorden de Steenhoudersdijk, Huidenvettersplein en Blinde Ezelstraat. Aan de Reie, enkele banken en beuken. Hier staat ook een buste van oud-burgemeester Frank Van Acker (1929-1992). Centraal op het plein staat de Vismarkt. Het plein is voorzien van kasseien die doorlopen tot aan de kaaimuren van de Groene Rei aan de noordzijde. Aan de westzijde van het plein lopen de kasseien door tot aan de gevels van de panden Vismarkt nummer 5 tot en met nummer 13. Aan de oostzijde van het plein een kasseistrook met daarop aansluitend verhoogde voetpaden.

Aan de zuidwestzijde van de Vismarkt zijn overwegend commerciële activiteiten en in het noordoosten horeca toegespitst op toerisme. De noordelijke- en westelijke straten rondom het plein zijn immers autovrij en vormen een belangrijk onderdeel van het voornaamste toeristisch circuit met onder meer het zicht op de 15de-eeuwse achtergevels van de Burgerlijke Grifie, 't Brugse Vrije en het Stadhuis, gelegen op de Burg.

De bebouwing aan oost- en westzijde van het plein dateert uit de 17de-, 18de-, 19de- en 20ste eeuw en bestaat afwisselend uit breed- en diephuizen. Sommige woningen aan de westzijde van de Vismarkt hebben een achterbouw die uitkomt aan het Huidenvettersplein.

1.3.2.2. Beschrijving van het bouwkundig erfgoed

Vismarkt zonder nummer

Beschermd als monument bij Ministerieel Besluit van 5 december 1962.

De vismarkt werd in 1745 overgebracht naar de Braamberg, een plein tussen de Groene Rei en de Braambergstraat. Voordien werd de vis verkocht op de Markt. De marktplaats werd pas in 1820-1821 overdekt met een neoclassicistisch gebouw, naar ontwerp van stadsarchitect Jan-Robert Calloigne (1775-1830). De vismarkt is het enige openbare gebouw dat tijdens de Hollandse periode in Brugge gerealiseerd werd. Een anoniem

schilder toont ons de vismarkt, net na de verhuis, rond het midden van de 18de eeuw. De handel in vis gebeurde toen nog in open lucht. Vis en schaaldieren werden per paard en kar en via de Groenerei naar de Braamberg gebracht. Daar werden ze vermoedelijk eerst getaxeerd, vervolgens werd de vis geveild in de vismijn. Die vismijn was een klein bouwwerk dat in 1709 op de Markt was opgericht en uiteindelijk mee verhuisde naar de nieuwe locatie.

De nieuwe Vismarkt heeft een rechthoekig grondplan van 27 bij 46 meter. Het gebouw bestaat uit een overdekte gaanderij rond een centrale en open binnenplaats. Een dubbele colonnade van 126 Toscaanse zuilen zonder basis omsluit een rechthoekig binnenplein. De zuilen zijn uitgewerkt volgens de Toscaanse orde, een vormgeving die omwille van de soberheid uitermate geschikt is voor utilitaire gebouwen zoals deze vismarkt. De zuilen ondersteunen een bepleisterde en beschilderde fries. De bedaking bestaat uit een leien zadeldak met eenvoudige eiken dakstoel met zichtbare structuur. Aan de zijde van de Braambergstraat wijkt het neoclassicistisch gebouw terug ten opzichte van de rooilijn. De centrale toegang tot het binnenplein wordt er geaccentueerd door een verhoogde rondboogportiek onder een schilddak. Centraal op het binnenplein staat een pomp die bekroond wordt met een obelisk van blauwe hardsteen, voorzien van twee waterbakken en bronzen tuiten. Achteraan het binnenplein grenzend aan de Steenhoudersdijk, springt de colonnade uit. Ze omsluit hier een tweede koer, namelijk deze van de vismijn. De vismijn bestaat uit een centrale, licht hellende verkoopvloer met er rond een overdekte gaanderij. Tussen beiden staat eenvoudig, smeedijzeren hekwerk. De tribune van de veilingmeester is er overkapt met een zinken vijfzijdig dakje op gietijzeren colonnetten. In 1852 werden de oorspronkelijke houten verkooptafels en de verschillende vleugels vervangend door verkoopbanken van blauwe hardsteen. vooraan opengewerkt met vierkante en ovale vlakken in een geprofileerde omlijsting. Tussen de banken bevinden zich tussenschotten met afgeronde hoeken. De strakke neoclassicistische vormtaal van deze colonnade verwijst duidelijk naar het Franse neoclassicisme van de late 18de en de vroege 19de eeuw.

CORNILLY J. 2003: *Monumentaal West-Vlaanderen*, deel II: de fusiegemeente Brugge, Brugge, 201.

DESCHAUMES C. 2017: *Brugge neoklassiek 2017, Open Monumentendag*, 170-175.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 213-214.

Vismarkt nummer 1, 1A

Het hoekpand bij de Steenhoudersdijk, het zogenaamde Oostvleeshuis, was het voormalig ambachtshuis van de vleeshouwers. Het huidige pand is een onderkelderd hoekhuis van zeven traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een mansardedak bedekt met Vlaamse pannen en met lichte verspringing ter hoogte van de middentravee. Het voormalig ambachtshuis werd gebouwd in 1761-1762 naar ontwerp van meester-metselaar-architect Hendrik Bultynck. Het oorspronkelijk ontwerp voorzag een middengedeelte van acht traveeën breed en twee hoekvleugels van telkens drie traveeën breed. Tussen de zijvleugels respectievelijk op de hoek met de Steenhoudersdijk en de hoek met de Braambergstraat en het hoofdvolume waren telkens lagere volumes van vier traveeën breed en één bouwlaag hoog voorzien.

Dit ontwerp werd slechts gedeeltelijk gerealiseerd. Dit kunnen we afleiden als we het schilderij van Jan Beerblock (1788) bekijken (zei bijlage). Jan Beerblock schildert het zicht op de Brugse Braamberg (nu Vismarkt) vanop de Blinde Ezelsbrug. De gebouwen aan de oostkant behoorden toe aan het beenhouwersambacht. Uiterst links de Steenhoudersdijk met het ambachtshuis van de kleermakers (tweede huis van links). Op de achtergrond de verdwenen kerk van de Minderbroeders en uiterst rechts de toren van de Onze-Lieve-Vrouwekerk. In dit stadsgezicht zijn de leden van het kleermakersambacht voorgesteld,

terwijl ze zich op Allerheiligen begeven naar de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Ze zullen er de jaarmis bijwonen ter herdenking van Lodewijk van Gruuthuse. Verschillende bestuursleden van het ambacht zijn te herkennen op het schilderij. De oorspronkelijke bestemming van het werk zou de ambachtskamer van de Brugse kleermakers geweest zijn.

Op het schilderij zien we de huidige drie linker traveeën van twee bouwlagen hoog van het Oostvleeshuis, het centrale risaliet en de drie rechtertraveeën van één bouwlaag hoog. Hiertegen stonden zes eenlaagswoningen voorzien van puntgevels. Op basis van oude postkaarten kunnen we stellen dat tussen 1896 en 1905 de poorttravee en de drie rechtertraveeën werden verhoogd. In 1934 wordt een nieuwe dakkapel toegevoegd. Qua uitwerking komt die grosso modo overeen met het huidige uitzicht van de dakvensters.

Verankerde, bakstenen lijstgevel met dubbelhuisopstand van zeven traveeën breed en twee bouwlagen hoog, onder een mansardedak bedekt met pannen. Het dak is voorzien van drie dakvensters getypeerd door een neoclassicistische vormgeving met een driehoekige frontonbekroning, klauwstukken die overgaan in pilasters, vensters in geprofileerde omlijsting en uitgewerkte sluitsteen. De gevel wordt afgelijnd door uitgewerkte kroonlijst met tandlijst, modillons en acanthusbladeren. Oorspronkelijk was het een beschilderde en bepleisterde lijstgevel, thans op een gecementeerde plint opengewerkt met rechthoekige betraliede kelderopeningen. De gevel wordt horizontaal belijnd door bepleisterde en beschilderde banden en geprofileerde waterlijst boven de vensters op de verhoogde begane grond. De gevels zijn opengewerkt met licht getoogde vensteropeningen in een vlakke bepleisterde en beschilderde omlijsting. Centraal bevindt zich een rondboogpoort. De afgeschuinde hoek is voorzien van een grenssteen van blauwe hardsteen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 911/1934.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 1975, 405.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 215.

Vismarkt nummer 2

Breedhuis met een dubbelhuisopstand van vijf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een schilddak bedekt met Vlaamse pannen voorzien van twee dakvensters met frontonbekroning. Gebouwd in de eerste helft van de 19de eeuw ter vervanging van enkele lage huizen met puntgevels, zie een tekening van J. Beerblock (1788). Oorspronkelijk één geheel vormend met Vismarkt nummer 3. In 1906 wordt het pand opgedeeld in twee woningen, Vismarkt nummer 2 en Vismarkt nummer 3. Hiervoor werden twee vensters vervangen door twee deuren.

Bepleisterde en beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige openingen in een vlakke omlijstingen met oren, sluitsteen en doorgetrokken lekdrempels van blauwe hardsteen. De gevel wordt horizontaal belijnd door een kroonlijst op klossen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 79/1906.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Noord, Brussel – Turnhout, 215.

Vismarkt nummer 3

Breedhuis met enkelhuisopstand van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een schilddak bedekt met Vlaamse pannen. Voor 1906 één geheel vormend met het buurpand Vismarkt nummer 2.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

Bepleurde en beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige openingen in een vlakke omlijstingen met oren, sluitsteen en doorgetrokken lekdrempels van blauwe hardsteen. De gevel wordt horizontaal belijnd door een kroonlijst op klossen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 79/1906.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Noord, Brussel – Turnhout, 215.

Vismarkt nummer 4

Eenlaagswoning van vijf traveeën breed en één bouwlaag hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Oorspronkelijk, volgens een afbeelding uit de 18de eeuw, stond hier een eenheidsbebouwing van lage woningen. Het huidige pand dateert van circa 1920, toen werd de oorspronkelijke gevel, een eenlaagswoning met puntgevel vervangen door de huidige gevel in historiserende stijl. Het huidige pand heeft een orangerode bakstenen lijstgevel voorzien van twee puntgevels. De geveltoppen zijn telkens voorzien van een rechthoekig venster in een rondboognis met afgeschuinde dagkanten. De begane grond is opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen en een deuropening, telkens met een betonnen latei. Behouden schrijnwerk.

Vismarkt, hoekpand bij de Braambergstraat

Zie Braambergstraat nummer 11.

Vismarkt nummer 5-6

Hoekpand bij de Braambergstraat van vier traveeën breed aan de Vismarkt, vijf traveeën breed aan de Braambergstraat, en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Het pand dateert uit de tweede helft van de 17de eeuw. Volgens een schilderij van vóór 1762 was de begane grond voorzien van twee winkelpuien van natuursteen. Oorspronkelijk was het rechtergedeelte voorzien van een 17de-eeuwse bewaarde begane grond bestaande uit een ingang met natuurstenen stijlen gevat tussen vensters voorzien van negblokken, alle met afgeschuinde dagkanten en erboven drie geblokte ontlastingsbogen. Sinds 1926 samengevoegd met het aanpalend pand in de Braambergstraat. Gerestaureerd in 1978 waarbij onder meer de begane grond werd teruggebracht naar de 17de-eeuwse vormgeving.

Verankerde, beschilderde bakstenen trapgevel met een verhoogde begane grond. De plint is open gewerkt met twee kelderluiken. Hoekblokken van blauwe hardsteen. De tweede bouwlaag is voorzien van rechthoekige bovenvensters met afgeschuinde dagkanten en geblokte ontlastingsbogen. De begane grond is voorzien van een deels behouden 17de-eeuwse pui bestaande uit gekoppelde vensters met penanten en negblokken van zandsteen. De oorspronkelijke toegang rechts is dicht gemaakt. De zijgevel is een lijstgevel met centraal getrappt dakvenster. De gevel is opengewerkt met kelderluiken en vensters met afgeschuinde dagkanten, op de bovenverdieping telkens geplaatst onder geblokte ontlastingsbogen.

Aan de Braambergstraat een diephuis van twee traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak, gedateerd "1674" (zie jaarankers). Verankerde, roodoranje beschilderde trapgevel met verhoogde begane grond voorzien van een kelderluik.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 530/1926, nr. 419/1978.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 36 en 405.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 215-216.

Vismarkt nummer 7

Breedhuis van drie traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog onder een pannen zadeldak, gebouwd in 1909. Oorspronkelijk stond hier een diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog, afgewerkt met een trapgevel voorzien van barokke elementen zoals onder meer barokke cartouches en geblokte ontlastingsbogen.

Het huidige pand, dat doorloopt tot aan het Huidenvettersplein, heeft aan de Vismarkt een verankerde beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen met bewaard schrijnwerk, getypeerd door een grote roedeverdeling. De gevel wordt horizontaal belijnd door doorgetrokken kordons en afgelijnd door een kroonlijst op klossen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 157/1909.

Vismarkt nummer 8

Onderkelderd breedhuis met dubbelhuisopstand van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een mansardedak bedekt met Vlaamse pannen. De gevel van dit pand dateert uit het derde kwart van de 18de eeuw en vervangt een gotische puntgevel van drie traveeën breed, die staat afgebeeld op een schilderij van vóór 1762. De oude kern van het oorspronkelijk gotisch pand is bewaard gebleven achter de huidige classicistische gevel. Het pand is ingeplant op een perceel dat doorloopt tot aan het Huidenvettersplein.

Classicistische beschilderde lijstgevel getypeerd door een middenrisaliet, gekorniste kordons en sierlijk afgeronde dakkapel boven de eveneens gekorniste kroonlijst. In de linkertravee bevindt zich een kelderluik en in de rechtertravee een keldergat. De licht verhoogde begane grond wordt geordonneerd door een rondboogarcade op pilasters met ingeschreven vensters in de zijtravee en centrale deur toegankelijk via drie trappen van blauwe hardsteen. De rondboogvensters zijn voorzien van een rocaille als sluitsteen. De deur is gevat in een vlakke omlijsting met rocaillesluitsteen. Licht getoogde bovenvensters. Centraal balkon van blauwe hardsteen op uitgewerkte consoles getypeerd door rocailles, afgesloten door een ijzeren balkonleuning in directoirestijl.

Aan het Huidenvettersplein een lijstgevel van drie traveeën breed en één bouwlaag en een verhoogde begane grond onder een mansardedak bedekt met Vlaamse pannen. Verankerde bakstenen beschilderde lijstgevel open gewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van bewaard schrijnwerk. De verhoogde begane grond is toegankelijk via een buitentrap van blauwe hardsteen.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 139 en 405.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 216.

Vismarkt nummer 9

Breedhuis van twee traveeën breed en drie en een halve bouwlaag hoog onder een pannen zadeldak, ingeplant op een perceel dat doorloopt tot aan het achterliggende Huidenvettersplein. Volgens de bewaarde bouwvergunning gebouwd in 1850 in plaats van een 17de-eeuwse trapgevel van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog.

De bepleisterde en beschilderde lijstgevel wordt horizontaal belijnd door een kordon van blauwe hardsteen en wordt afgelijnd door een kroonlijst op klossen. De gevel is opengewerkt met rechthoekige muuropeningen. De begane grond is voorzien van een zandstenen winkelpui.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 62/1850.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 405.

Vismarkt nummer 10

Diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak bedekt met Vlaamse pannen, vormt één geheel met het buurpand Vismarkt nummer 11. Het pand zogenaamd "De gouden Carpel" is "1626" gedateerd door middel van een jaarsteen. Oorspronkelijk was de begane grond opengewerkt met vier openingen van elkaar gescheiden door natuurstenen stijlen.

Verankerde roodbakstenen trapgevel waarvan de begane grond is voorzien van een natuurstenen winkelpui met centraal een 18de-eeuwse korfboogingang met natuurstenen omlijsting gekoppeld aan een kroonlijst. De bovenvensters en de zolderopening zijn gevat in één grote nis met kwartrond geprofileerde zijkanten met verweerde basementen. Tussen de vensters staat een penant door trapjes afgedekt. Boven de vensters zit als ontlastingsboog een accoladeboogje met een klaverblad versierd en voorzien van een open voeg. Het half rond boogveld van het topvenster is voorzien van bakstenen maaswerk. Op de verdieping behouden schrijnwerk.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 405.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 216.

Vismarkt nummer 11

Zogenaamd "In Sint Jacob" volgens opschrift en afbeelding van Sint-Jacob in een medaillon. Diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen, één geheel vormend met het buurpand Vismarkt nummer 10. Het pand werd samen met het buurpand Vismarkt nummer 10 gebouwd in 1626 en had oorspronkelijk ook hetzelfde uitzicht. Tot de oudere toestand behoort de zolderopening in een rondboognis voorzien van kwartrond geprofileerde zijkanten.

Verankerde roodbakstenen trapgevel met een verbouwde begane grond. Rechthoekige bovenvensters met afgeschuinde dagkanten en oorspronkelijk voorzien van natuurstenen kruiskozijnen. De bovenbouw was oorspronkelijk voorzien van Brugse traveeën en maaswerk in de boogvelden. Rechthoekige bovenvensters onder een strek en voorzien van een natuurstenen onderdorpel. In de top bevindt zich een rondboognis met afgeschuinde dagkanten, voorzien van een rechthoekig venster met een natuurstenen bolkozijn. Rechts bevinden zich natuurstenen hoekblokken. Behouden schrijnwerk op de verdieping.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 139 en 405-406.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 216.

Vismarkt nummer 12

Huis zogenaamd "den Groenen Hondt", diephuis van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak. Gebouwd circa 1962 in plaats van een 19de-eeuwse lijstgevel. Volgens het Ferieboek van 1676-1680 stond hier oorspronkelijk een pand met een middentrapgevel van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog. Bakstenen trapgevel met verhoogde begane grond voorzien van een houten drieledige winkelpui.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 406.

Vismarkt nummer 13

Hoekpand bij het Huidenvettersplein. Huis zogenaamd "De Carpel". Diephuis van drie traveeën breed aan de Vismarkt en twee traveeën breed aan het Huidenvettersplein. Drie bouwlagen hoog onder een afgewolfd zadeldak bedekt met Vlaamse pannen.

Achter de lijstgevel gaat mogelijk een 17de-eeuwse kern schuil, want de huidige verankerde, bepleisterde en beschilderde lijstgevel met 19de-eeuws uitzicht vervangt een lijstgevel van twee bouwlagen hoog met een getrapte middentop van 1679. In 1886 werd een winkelpui geplaatst die overeenkomt met de huidige.

De gevel wordt horizontaal belijnd door een houten kroon- en tandlijst. De rechthoekige vensters hebben doorgetrokken lekdrempels die zorgen voor een horizontale belijning van de gevel. De gevel aan de kant van het Huidenvettersplein is opengewerkt met rechthoekige vensters op doorgetrokken lekdrempels, op de eerste bouwlaag zijn de vensters geplaatst in een geprofileerde omlijsting. Het rechtervenster van de eerste bouwlaag wordt geflankeerd door twee verdiepte panelen met cartouches en rozetten. De begane grond heeft vensteromlijstingen van blauwe hardsteen en is voorzien van een afgeschuinde hoektravee.

STADSARCHIEF BRUGGE, *Bouwvergunningen*, nr. 93/1886.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 216-217.

1.3.2.3. Houtig Erfgoed

Hier staan drie opgaande lindes die aansluiten bij de lindes aan de Groenerei. Aan de Groenerei staat een onderbroken rij van in totaal dertien opgaande lindebomen, waaronder enkele jongere exemplaren.

Aan de oostzijde van het plein staan ter hoogte van de Vismarkt vier opgaande platanen.

1.3.2.4. Watergebonden erfgoed

Het huidig uitzicht van de kaaimuren ter hoogte van de Vismarkt is fasegewijs tot stand gekomen. Aan de hand van historische kaarten en postkaarten kunnen we de evolutie schetsen. Tot ca. 1950 waren de kaaimuren voorzien van een z.g. "Garde corps" of gietijzeren afsluiting. De z.g. "Garde corps" waren te situeren van aan de Blinde Ezelbrug tot aan een waterpomp die ter hoogte van Steenhoudersdijk nummer 1 stond. Ca. 1950 werden de "Garde corps" afsluitingen vervangen door een bakstenen kaaimuur met natuurstenen dekstenen.

Op de kaaimuren komt een muurvegetatie voor met onder meer eikvaren, glaskruid, steenbreekvaren, muurvaren, muurmos, fluweelmos en diverse soorten korstmossen.

1.3.3. Huidenvettersplein

1.3.3.1. Algemeen

In de loop van het eerste kwart van de 14de eeuw zogenaamd "Huidenvettersdam" verwijzend naar de aanwezige huidenvetters.

Bijna volledig ingesloten en bijna rechthoekig, gekasseid pleintje van oudsher uitkomend op de Rozenhoedkaai en de Vismarkt. In de loop van de 16de eeuw - zie kaart van Marcus Gerards (1562) - afgesloten door middel van twee poortjes, vermoedelijk met hekken op ijzeren duimen. Hiervan getuigen onder meer de ijzeren duimen aan de zijgevels van Huidenvettersplein nummer 10 en nummer 13. De zuidoostelijke pleinzijde wordt

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

ingenomen door achtergevels van panden gelegen aan de Vismarkt en de Braambergstraat.

Links van nummer 10 en rechts van nummer 13, bevinden zich trappen naar de Reie, beide zijn voorzien van een ponton voor toeristische boottochtjes. Op de hoek van Huidenvettersplein nummers 10 en 11, bevindt zich een bewaarde grenssteen met gotische "b" en opschrift "23".

Oorspronkelijk had dit plein overwegend een handelsfunctie onder meer door de aanwezigheid van het ambachtshuis van huidenvetters (nummers 10-11) en het stadsontvangstkantoor (nummer 13). Vandaag is dit plein één van de toeristische trekpleisters en dit weerspiegelt zich door de aanwezigheid van overwegend horecazaken en winkels die afgestemd zijn op het toerisme.

De pleinwanden kenmerken zich door voornamelijk breedhuizen, in kern opklimmend tot de 16de eeuw waarvan een aantal een grondige historiserende restauratie of reconstructie ondergingen in de loop van de eerste helft van de 19de eeuw.

Er bevinden zich eveneens enkele 19de-eeuwse breedhuizen met al dan niet bepleisterde lijstgevels van twee à drie traveeën en twee à drie bouwlagen.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 80.

1.3.3.2. Bouwkundig erfgoed

Huidenvettersplein zonder nummer

Centraal op het plein staat een voetstuk met zuil waarop twee schildhoudende leeuwen zogenaamd "Stellaatje" en "Stillietje", gehouwen uit zandsteen en kwarts. Het werd ingewijd in 1925 ter gelegenheid van het Oudheidkundig Congres, gehouden in Brugge, en ter herinnering aan een vroegere schandpaal.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 80.

Huidenvettersplein nummer 1

Gotisch hoekhuis bij de Vismarkt gebouwd in de 16de eeuw van vier traveeën breed aan de Vismarkt en drie traveeën breed aan het Huidenvettersplein. Pand van twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. In 1937, werd de voorgevel gewijzigd naar ontwerp van architect D. Maene (Brugge): de traditionele, vierledige gevelindeling met eenvoudige rechthoekige vensters krijgt daarbij haar het huidige uitzicht.

Verankerde beschilderde bakstenen trapgevel met laat-gotische kenmerken. De begane grond is voorzien van een tudorboogdeur met onbeschilderde, afgeschuinde dagkanten en boogrug onder een opengewerkt bovenlicht met afgeschuinde dagkanten. De vensters zijn rechthoekig en zijn voorzien van een strek, op de begane grond zijn ze voorzien van afgeschuinde dagkanten en ontlastingsbogen. In de geveltop bevinden zich twee rechthoekige zoldervensters boven elkaar, elk afzonderlijk gevat in een rondboog- of een segmentboognis met driepasmaaswerk in het boogveld. De zijgevel is opgevat als een lijstgevel van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog. Onder de kroonlijst bevindt zich een spitsboogfries aanzettend op kleine consoles. De dakkapel is voorzien van een tuitgevel en een zolderluik in een rondboognis met afgeschuinde dagkanten.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 84/1849, 24/1867, 162/1937.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 139.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 80.

Huidenvettersplein nummer 2

Smal breedhuis van twee traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Oorspronkelijk voorzien van een spitsbogenfries die in 1849 verdween toen de tweede verdieping tot stand kwam. Wijzigen van de begane grond in 1934. Verankerde bakstenen beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen, op de eerste verdieping met doorgetrokken onderdorpels.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 84/1849, 686/1934.

Huidenvettersplein zonder nummer, hoort bij Vismarkt nummer 11

Achterhuis bij Vismarkt nummer 11. Breedhuis van drie traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Vermoedelijk gebouwd in 1849.

Bepleisterde en beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen. De gevel wordt horizontaal belijnd door de doorgetrokken onderdorpels en de kroonlijst op klossen.

Huidenvettersplein nummer 4

Smal breedhuis van één travee breed en drie bouwlagen onder een pannen zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Vermoedelijk gebouwd in de eerste helft van de 19de eeuw. De gevel is opengewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van behouden schrijnwerk. De verankerde bakstenen beschilderde lijstgevel wordt horizontaal belijnd door de doorgetrokken onderdorpels. Verbouwde begane grond.

Huidenvettersplein zonder nummer, hoort bij Vismarkt nummer 8

Verhoogde achterbouw, horend bij Vismarkt nummer 8. Breedhuis van drie traveeën breed en één bouwlaag hoog onder een deels afgesnuit mansardedak bedekt met Vlaamse pannen. Vermoedelijk gebouwd in 1844. Verankerde, bakstenen beschilderde lijstgevel met verhoogde begane grond toegankelijk via vijf trapjes. Keldertrap onder luifel. De gevel is opengewerkt met rechthoekige muuropeningen.

Huidenvettersplein zonder nummer, hoort bij Vismarkt nummer 7

Breedhuis van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een schilddak bedekt met Vlaamse pannen. Vermoedelijk gebouwd in de eerste helft van de 19de eeuw. Bepleisterde en beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen.

Huidenvettersplein nummer 10

Beschermd als monument bij MB van 9 juni 2004.

Voormalig ambachtshuis van de huidenvetters. Dit complex bestaat uit twee vleugels evenwijdig met de Reie ingeplant. De noordvleugel heeft een gekanteelde bakstenen gevel van twee bouwlagen hoog en vijf traveeën breed onder een leien zadeldak. Gedateerd door middel van vernieuwde gevelstenen "1630" en "XVICXXX". Op de middelste gevelsteen stond vroeger het ambachtswapen.

In 1912 vond een historiserende restauratie plaats naar ontwerp van de Brugse architect E. Timmerly waarbij de beide vleugels op basis van een anoniem 17de-eeuws schilderij

werden gereconstrueerd. Tijdens de restauratie werden de bolkozijnen in de voorgevel teruggeplaatst en werd de winkelpui volgens een 17de-eeuws schilderij gereconstrueerd. Typisch gebruik van Euvillesteen als restauratiesteen voor de bol- en de kruiskozijnen, de waterlijsten, de negblokken, de cartouches, de onderdorpels en de lateien.

Hoekhuis van twee traveeën breed (kant Braambergstraat) en vier traveeën diep, twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met daktegels. Door middel van een nieuwe cartouches gedateerd "ANNO / 1716" want het pand werd toen herbouwd naar ontwerp van meester-metselaar E. Feys uit Brugge.

Barokke gevel met in- en uitgezwenkte top onder bekronend driehoekig fronton en met voluten voorzien van bekronende siervazen. Typerend spel tussen Euvillesteen voor de sierelementen en baksteen voor het parement. Heropend drielicht op de begane grond. In de top bevindt zich een rechthoekige vensteropening voorzien van een natuurstenen bolkozijn geplaatst in een omlijsting aanzettend op klauwen en eindigend op voluten. Op de begane grond, bevinden zich ouder metselwerk en pinnen voor het hangwerk van de poort die het pleintje afsloot cf. kaart van Marcus Gerards (1562).

De Reiegevel is een bakstenen lijstgevel van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog. Verankerde bakstenen lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van herstelde bolkozijnen en een deur met gedeeld bovenlicht.

Het aansluitend hoofdvolume aan het Huidenvettersplein, is een dubbelhuis van vijf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een leien zadeldak gevat tussen twee trapgevels. Het dakvlak is voorzien van pittoreske dakkapellen.

Gedateerd door middel van vernieuwde gevelstenen "1630" en "XVICXXX". De cartouche met volgend opschrift "DE EERSTE STEEN VAN HET NIEUW AMBACHTSHUIS DER HUIDEVETTERS WERD GELEGD DOOR DEN DEKEN JAN STUYLS. 7EN MAART 1630. BOUWMEESTER JAN DE SMET. HERSTELD IN 1912 DOOR B.M.STER E. TIMMERY". In 1912, terugbrengen van de 19de-eeuwse-begane grond van zes traveeën breed naar huidige indeling, gebaseerd op een anoniem 17de-eeuws schilderij.

De verankerde bakstenen lijstgevel wordt horizontaal geleed door een waterlijst van Euvillesteen boven de begane grond en door een waterlijst onder de overkragende bovenmuur, afgeboord met kantelen. De begane grond is opengewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van afgeschuinde dagkanten en voorzien van betraliede bolkozijnen, ontlastingsbogen met open voeg en als korte, natuurstenen banden doorgetrokken onder-, tussen- en bovendorpels. De rondboogdeur is geplaatst in een geprofileerde omlijsting van blauwe hardsteen voorzien van een geprofileerde lekdrempel met bekroonde kruisbloem. Op de bovenverdieping zijn twee rechthoekige vensteropeningen voorzien van natuurstenen kruiskozijnen.

De Reiegevel is een verankerde bakstenen lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van afgeschuinde dagkanten en natuurstenen kozijnen. Tegen de achtergevel is een traptoren gebouwd, het benedengedeelte van het torentje is vierzijdig opgevat, het is opengewerkt met vier venstertjes. Ter hoogte van het dak wordt het torentje achtzijdig, twee zijden hebben ieder drie korfboognissen met een venster. In de bovenste is het boogveld met een gebeeldhouwde cartouche versierd. Het torentje is bekroond met een ingesnoerde naaldspits en bekronende windvaan.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 139-140.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 80-81.

VANHOUTRYVE A. 1990: *Brugse gedenkstenen en herdenkingsplaten. Historische analyse en retrospectieve*, Brugge, 151-153.

Huidenvettersplein nummer 12

Zogenaamd "De (Groote) Hollander". Breedhuis van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een leien zadeldak. Het pand kan circa 1648 worden gedateerd, toen werd toestemming gegeven om na de sloop van het bestaande huis een nieuw huis te bouwen. Het huis bestond uit twee trapgevels van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog, met een ingang in de tweede travee rechts zoals blijkt uit een 17de-eeuws schilderij. In de loop van de vorige eeuw werden de toppen door een tweede verdieping vervangen. De bepleisterde gevel, die op de begane grond en de verdieping 17de-eeuwse ontlastingsbogen en dichtgemetselde boogvelden bewaarde, werd omstreeks 1945 vervangen door twee trapgevels die geïnspireerd zijn door de trapgevels uit 1648. De nog waarschijnlijk 18de-eeuwse gevelsteen, die boven de 19de-eeuwse ingang zat, stelt een man voor die een juk met twee emmers draagt terwijl een ander een koe melkt. De achtergevels langs het water dateren uit de 19de eeuw en zouden afkomstig zijn van de in 1800 gesloopte Sint-Donaaskathedraal.

Op een anoniem schilderij uit de 17de eeuw is het pand voorzien van twee trapgevels. Beide topgevels zijn in de loop van de 19de eeuw vervangen door een doorlopende lijstgevel met opschrift "ESTAMINET LA VACHE" cf. archieffoto's en erop voorkomende gevelsteen. De "Kunstige Herstelling" van 1945-1946 naar ontwerp van architect A. Dugardyn (Brugge) herstelde, gedeeltelijk op basis van het schilderij, de 17de-eeuwse toestand. Tijdens de "Kunstige Herstelling" werden de gevels aan het Huidenvettersplein gesloopt. De gevels aan de Rozenhoedkaai en de Blinde Ezelbrug bleven behouden en werden gerestaureerd.

Neo-barokke gevel van verankerde baksteen, per twee traveeën uitlopend op een trapgevel. Kenmerkend gebruik van natuursteen voor de kruiskozijnen, de geprofileerde en de geblokte deuromlijsting met oren en driuplijst, de geblokte ontlastingsbogen en de boogveldversieringen met tafereelen over het leerlooien. IJzeren uithangbord met opschrift "HOTEL / RESTAURANT / DUC DE BOURGOGNE". Hergebruikte gevelsteen met pastoraal tafereel, vermoedelijk uit de 18de eeuw.

Aan de Reie, samenstel van een breed- en een diephuis van respectievelijk zes, vier en drie traveeën breed onder een leien schilddak voorzien van typerende dakkapellen. Laat-classicistische, bepleisterde en beschilderde lijstgevels uit het eerste kwart van de 19de eeuw. Links, een kleine erker met rondboogvormige vensters voorzien van behouden schrijnwerk. Links, tegen het breedhuis, aangebouwde (nu beglaasde) galerij onder lessenaarsdak. De lijstgevels zijn opengewerkt met kelderopeningen, rechthoekige benedenvensters met kleine roedeverdeling en rechthoekige bovenvensters in rondboognissen op doorgetrokken lekdrempels. De oorspronkelijk open galerij met driehoekig grondplan dateert eveneens uit de eerste helft van de 19de eeuw en is tijdens "Kunstige Herstelling" van 1945-1946 dichtgemaakt en gevoegd bij het restaurant. De galerij is opgebouwd uit ritmerende gekoppelde monolithische zuilen, van rood grijze marmer, mogelijk afkomstig uit de St.-Donaaskathedraal op de Burg en werd hersteld tijdens een "Kunstige Herstelling" van 1989-1990 naar ontwerp van architect L. Dugardyn (Brugge). Er zijn balusterborstweringen in trompe-l'oeil. Rechts van de galerij bevindt zich een rechthoekige, fraaie erker met typisch rondboogvenster in rondboognis onder geprononceerde kroonlijst. Uithangbord met opschrift cf. voorgevel. Aan de westzijde, verankerde en beschilderde bakstenen gevel met bepleisterde en beschilderde bovenbouw op geprofileerde consoles cf. Reiegevel. Rechthoekige, laat-classicistische erker met rechthoekige vensters met kleine roedeverdeling. Aan de kant van de Reie bevinden zich zestien zuilen, monoliet en gemaakt van rood-roze geaderde marmer. Aan de westzijde per twee gekoppeld, aan de noordzijde zijn er twee alleenstaande zuiltjes. De zuilen zijn geconcipeerd volgens de Toscaanse orde en in een vereenvoudigde vorm.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 162/1944.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

CONSTANDT L. (ED.) 1994: *Behoedzaam omgaan. Monumentenzorg in Brugge, 1988-1993*, 130-131.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 140-141.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 81-82

Huidenvettersplein nummer 13

Beschermd als monument bij MB van 9 juli 1974.

Zogenaamd de "Stadsassyse", het ontvangstkantoor van de accijnzen op het bier. Dit gebouw bestaat uit twee volumes, het volume aan het Huidenvettersplein is een breedhuis van vijf traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder afgesnuit zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Verankerde bakstenen lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen. Het ander volume is twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een leien zadeldak. Het pand dateert uit het midden van de 16de eeuw en werd in 1872 verhoogd van twee naar drie bouwlagen met uitzondering van het gedeelte achter de zijgevel en kleine wijzigingen aan de zijgevel. In 1962-1963, toevoegen van een leien afdakje boven de pui. Historiserend gerestaureerd in 1970 naar ontwerp van architect R. Platteeuw (Brugge) o.m. deels herbouwen van de plein- en Reiegevels, aanbrengen aan de pleinzijde van een plint van Vaurionsteen, vervangen van de 19de-eeuwse bovenvensters van de zijgevel door kruiskozijnen, vernieuwen van het houtwerk, aanbrengen van glas-in-lood en invoegen van houten staande band versierd met gesmede haken in plaats van de vroegere muizentandlijst. Deze restauratie is gebaseerd op een schilderij van 1788 van J. Beerblock.

Het pand heeft een vrij banale bakstenen pleingevel. Er bevindt zich een schoorsteenschacht tussen de vierde en vijfde travee. De zijgevel daarentegen heeft een laatgotische, verankerde, bakstenen trapgevel. De gevel is opengewerkt met een korfboogdeur onder cartouche met twee vissen (1872) in samengestelde nis. Er bevindt zich een drielicht (1872) in een korfboognis met maaswerkversiering in het bovenlicht. De bovenverdieping wordt geritmeerd door Brugse traveeën, type II met spitsboogafsluiting en doorgetrokken penant eindigend op twee trapjes. De vensteropeningen zijn voorzien van kruiskozijnen onder rijk maaswerk. Er bevindt zich een verweerde cartouche op de middenpenant.

De reiegevel is opengewerkt met rechthoekige openingen, ook voor de kelderopeningen. Verankerde schoorsteenschacht boven de uiterste rechtertravee.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 2/1872, nr. 648/1962, nr. 519/1970.

CONSTANDT L. (ED.) 1988: *Stenen herleven, 111 jaar "Kunstige Herstellingen" in Brugge 1877-1988*, 168-169.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 140.

ESTHER J. 1994: *Arthur Vandendorpe, restaureren, renoveren*, Brugge, 34-35.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 82.

1.3.4. Rozenhoedkaai

1.3.4.1. Algemeen

De Rozenhoedkaai loopt van de Eekhoutstraat naar het Pandreitje. Toeristische trekpleister door het zicht op de achterhuizen Wollestraat (nummers 39-53), het Huidenvettersplein (nummers 10-12), de St.-Basiliuskapel en basiliek van het Heilig-Bloed, het Stadhuis en het Belfort. Dit zicht is één van de meest gefotografeerde zichten.

De Rozenhoedkaai is een rechte gekasseide straat die evenwijdig loopt met de Reie. Aan weerszijde van de gekasseide straat zijn vernieuwde voetpaden. De zuidzijde van de straat bestaat uit aaneengesloten bebouwing. De noordzijde bestaat uit een bakstenen kaaimuur voorzien van een natuurstenen deksteen.

1.3.4.2. Bouwkundig erfgoed

Rozenhoedkaai nummers 1-2

Hoekpand bij de Eekhoutstraat, zogenaamd "De Zeven Werken van Barmhartigheid" die staan afgebeeld op de boogveldreliëfs. Onderkelderd breedhuis, opgedeeld in twee woningen, samen van vijf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met leipannen en voorzien van twee kleine dakkapellen. Het pand werd gebouwd circa 1672. In 1967-1970 vond een "Kunstige Herstelling" plaats naar ontwerp van de architecten L. en P. Viérin (Brugge), uitgevoerd door aannemers Vermeersch en Delacourt (Brugge). De restauratiewerken omvatten onder meer het herstellen van het parement en het herbouwen van de getrapte top, terugbrengen van de vensters naar hun oorspronkelijke hoogte, verwijderen van de negblokken en de doorgetrokken lekdrempels, toevoegen van natuurstenen kruiskozijnen en glas-in-lood, vernieuwen van de reliëfs in de boogvelden en van het hoekbeeld - allemaal in Vaurion Roche Jaune – naar ontwerp van beeldhouwer D'Havé (Eekloo). Ook de zijgevel werd op dezelfde ingrijpende wijze hersteld. De "Kunstige Herstelling" van 1977 naar ontwerp van architect P. Viérin (Brugge), uitgevoerd onder leiding van aannemer A. Van den Dorpe omvat de restauratie van de begane grond van beide gevels. Toen werden de pleisterlagen verwijderd, de winkelpui hersteld op basis van teruggevonden sporen, de kelderopeningen en de vensters vernieuwd aan de Eekhoutstraat en werd het interieur gerestaureerd.

Gekanteelde gevel met een getrapte middentop, vermoedelijk gebouwd in 1672 in plaats van een houten gevel. Verankerde baksteenbouw, rechts afgeboord met hoekblokken van zandsteen. Uitkragende bovenbouw in overstek op vier korfbogen en twee halve accoladebogen aan de uiteinden. De begane grond is voorzien van drie openingen onder een ontlastingsboog met open voeg, gevat in oorspronkelijke nissen met gekoppelde accoladebogen. Op de bovenverdieping bevinden zich rechthoekige vensteropeningen voorzien van herstelde kruiskozijnen en afgeschuinde dagkanten onder barokgetinte, geblokte rondboognis met bas-reliëf in het boogveld. De zoldervensters zijn voorzien van gelijkaardige reliëfs: samen stellen ze de Zeven Werken van Barmhartigheid voor.

De twee deuren zijn toegankelijk via een bordestrap van blauwe hardsteen. De hoeknis is voorzien van een Madonnabeeld met Kind waaronder inscripties "DOCTOR DE JAEGER / INVENIT", "A. D'HAVÉ / SCULPSIT". De zijgevel is opgevat als een trapgevel opengewerkt met rechthoekige vensters. De benedenvensters zijn geplaatst onder een ontlastingsboog met open voeg gevat in korfboognissen. De kruiskozijnen zijn voorzien van afgeschuinde dagkanten en geblokte ontlastingsbogen met verdiept boogveld op de bovenverdieping. Soortgelijke zolderluiken.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 609/1967, nr. 385/1969, nr. 69/1977.
BEUCKELS L., HOEMAN R., *Zeven Werken van Barmhartigheid*, in *Kontaktblad Gidsenbond Brugge & West-Vlaanderen*, V, 1982, nr. 2, 14-15.
DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 319-320.
ESTHER J. 1994: *Arthur Vandendorpe, restaureren, renoveren*, Brugge, 54.
GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 193.

Rozenhoedkaai nummers 3-4

Diephuis van vier traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een schilddak bedekt met Vlaamse pannen. Het pand dateert uit de eerste helft van de 19de eeuw. In 1901, splitsen in twee woningen en aanbrengen van twee, later aangepaste puien. Verankerde bastenen lijstgevels opengewerkt met rechthoekige vensters op onderdorpels van blauwe hardsteen. Hoofdgestel en geaccentueerde kroonlijst op klossen. De begane grond is verbouwd en voorzien van winkelpuien. Deels behouden schrijnwerk bij het linkerpand.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 178/1901.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 320.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 194.

Rozenhoedkaai nummer 5

Diephuis van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. De gevel is gedateerd "17/18" door middel van sierlijke cijfers. Verankerde en beschilderde, bakstenen trapgevel op later aangepaste pui met een parement van blauwe hardsteen. De gevel is opengewerkt met licht getoogde bovenvensters. De twee onderste zoldervensters zijn gevat in een bepleisterde omlijsting met oren. De geveltop is opengewerkt met een rechthoekig zoldervenster met afgeschuinde dagkanten gevat in een rondboognis met een bepleisterd boogveld en oorspronkelijk voorzien van een schelpmotief. Behouden schrijnwerk op de verdieping.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 4/1892, 92/1892, 56/1902, 107/1905, 117/1911, 328/1913.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 320.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 194.

Rozenhoedkaai nummer 6

Huis zogenaamd "De Zoete Naeme Jesus". Diephuis van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Het pand dateert uit de eerste helft van de 18de eeuw. Verankerde bakstenen trapgevel van gele baksteen opengewerkt met rechthoekige bovenvensters onder een strek van rode baksteen. Verweerde, natuurstenen gevelsteen. Het typisch 18de-eeuws zoldervenster is een licht getoogd venster in vlakke omlijsting van rode baksteen met oren en natuurstenen waterlijstje. Erboven bevindt zich een ovale, blinde oculus afgeboord door dezelfde rode baksteen. Verbouwde begane grond met winkelpui. Vernieuwd schrijnwerk.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 184/1898, 262/1920.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 320.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 194.

Rozenhoedkaai nummer 7

Diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Het pand dateert uit de eerste helft van de 18de eeuw, maar werd vermoedelijk verbouwd in 1851.

Verankerde, bakstenen klokgevel met aangepaste begane grond. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters voorzien van afgeschuinde dagkanten. Er werd natuursteen

gebruikt voor de latei, de onderdorpel, de negblokken en de geblokte ontlastingsbogen. De geveltop wordt afgeboord door een speklaag van natuursteen in het verlengde van de onderdorpel van het rondboogvormig zoldervenster met geblokte omlijsting. Driehoekige frontonbekroning boven een verweerde natuursteen.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 320.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 194.

Rozenhoedkaai nummer 8

Huis zogenaamd "Den Zeeruddere". Samenstel van twee diephuizen van samen vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder zadeldaken. De panden dateren uit de 17de eeuw. Verankerde, bakstenen trapgevel met op de verbouwde begane grond een driedledige, neoclassicistisch getinte, houten pui. De bovenvensters zijn rechthoekig en zijn voorzien van afgeschuinde dagkanten, een strek en een geblokte ontlastingsboog. De geveltop is opengewerkt met een rondbogig zoldervenster voorzien van afgeschuinde natuurstenen negblokken. Ter hoogte van de onderdorpels een natuurstenen speklaag. De geveltoppen zijn telkens voorzien van een hijsbalkgat.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 319-320.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 194-195.

Rozenhoedkaai nummer 9

Huis zogenaamd "Den Cockuyt", hoekpand bij het Pandreitje. Diephuis van twee traveeën breed aan de Rozenhoedkaai en vijf traveeën diep aan het Pandreitje. Het pand is wee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met leipannen. Oorspronkelijk was het pand gedateerd "1676". "Kunstige Herstelling" van 1977- 1980 naar ontwerp van architect L. Dugardyn (Brugge). Verankerde bakstenen trapgevel opengewerkt met rechthoekige vensters met afgeschuinde dagkanten, strekken en sporen van drie geblokte, zandstenen ontlastingsbogen op de begane grond. Rondboogvormig zoldervenster in een geblokte omlijsting van rode baksteen. De zijgevel is voorzien van drie ongelijke kelderopeningen onder meer betralied en beluikt.

De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters onder strek, blind in de tweede travee. De middentravee loopt uit op een tuitgeveltje met schouderstukken en is voorzien van een klein rechthoekig zoldervenster met afgeschuinde dagkanten en open voeg.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 320.

ESTHER J. 1994: *Arthur Vandendorpe, restaureren, renoveren*, Brugge, 55.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 195.

1.3.4.3. Houtig erfgoed

De treurbeuk op het hoekperceel Wollestraat nummer 53 is beeldbepalend aanwezig in het stadsgezicht.

1.3.4.4. Watergebonden erfgoed

Het huidig uitzicht van de kaaimuren ter hoogte van de Rozenhoedkaai is fasegewijs tot stand gekomen. Aan de hand van historische kaarten en postkaarten kunnen we de evolutie schetsen. Tot in de jaren 1950 waren de kaaien voorzien van een z.g. "Garde

corps" afsluitingen. Vanaf de jaren 1950 worden de kaaimuren vernieuwd en voorzien van een bakstenen borstwering met natuurstenen deksteen.

Ter hoogte van het Huidenvettersplein zit een natuurstenen toegangstrap naar de Reie, die toegang verschaft tot de rondvaart met toeristenbootjes.

Op de kaaimuren komt een muurvegetatie voor met onder meer eikvaren, glaskruid, steenbreekvaren, muurvaren, muurmos, fluweelmos en diverse soorten korstmossen.

1.3.5. Braambergstraat

1.3.5.1. Algemeen

De Braambergstraat loopt van Rozenhoedkaai naar de Predikherenstraat. Het straatgedeelte tot en met de Vismarkt is voorzien van kasseien. Ter hoogte van de Vismarkt bevindt zich een licht verhoogd voetpad met kasseien aansluitend bij de bestrating van de Vismarkt. Aan de zuidzijde van de straat een nieuw aangelegd voetpad. Ter hoogte van de Vismarkt staan vier opgaande platanen (voor beschrijving zie Vismarkt).

1.3.5.2. Bouwkundig erfgoed

Braambergstraat nummer 1

Hoekpand bij het Huidenvettersplein, zogenaamd de "Herberg de Vogelmarkt". Hoekpand van drie traveeën breed aan het Huidenvettersplein en twee traveeën breed aan de Braambergstraat. Twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Dit pand dateert uit de 17de eeuw. De eerste plannen voor een verfraaiende "Kunstige Herstelling" dateren van 1919. Vermoedelijk werd op die plannen verder gewerkt voor de restauratie van 1938. Het huidige uitzicht is het resultaat van een verfraaiende "Kunstige Herstelling" van 1938 naar ontwerp van architect Desiré Maene uit Brugge. Tijdens de werken van 1938 werd het baksteenmetselwerk geschaafd, hersteld en op sommige plaatsen vernieuwd en nieuw gevoegd. De vormgeving en de indeling van de benedenverdieping wijzigde door het creëren van een geprononceerde inkom op de hoek.

Aan de Braambergstraat een verankerde, bakstenen trapgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen voorzien van natuurstenen kozijnconstructies onder ontlastingsbogen met opengewerkte voeg. Rondboogvormige deur. De zijgevel, kant Rozenhoedkaai, is op de begane grond voorzien van een rondboogdeur en een drieledig opgebouwd venster voorzien van natuurstenen stijlen. Boven de deur een gevelsteen met opschrift: "In de Vogelmarkt". Alle vensters hebben afgeschuinde kanten. De verdieping is opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen onder ontlastingsboog met opengewerkte voeg. Het dak is voorzien van dakvensters met tuittop voorzien van een rechthoekig venster in een rondboognis met afgeschuinde dagkanten.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 1155/1937, 881/1938.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 35.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 80.

Braambergstraat nummer 2

Hoekpand bij het Pandreitje, zogenaamd "De Tanghe". Diephuis van drie traveeën breed aan de Braambergstraat en twee traveeën diep aan het Pandreitje, gebouwd in de 17de eeuw. De verbouwingen voorzien in 1919 naar ontwerp van architect H. Fonteyne (Brugge) worden niet uitgevoerd omwille van financiële problemen. In 1972-1974 werd de achterbouw gesloopt en een neobarokke gevel naar ontwerp van architect L. Dugardyn

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

opgetrokken. In 1972-1974 volgde een consoliderende "Kunstige Herstelling" naar ontwerp van P. Galle uit Brugge.

Verankerde bakstenen trapgevel gericht naar de Braambergstraat. De begane grond had oorspronkelijk een tweeledige indeling cf. geblokte ontlastingsbogen. Sinds 1972 bevindt er zich een vierledig puivenster met natuurstenen tussenstijlen en afgeschuinde dagkanten. Op de bovenverdieping en de zolderverdieping zijn rechthoekige vensters met afgeschuinde dagkanten, strek en geblokte ontlastingsbogen aanleunend bij de lokale barok. In de top zit een hijsbalkgat. Aan het Pandreitje heeft het pand een lijstgevel met centrale getrapte top. Het linker bovenvenster is een gedicht zandstenen kruiskozijn onder geblokte ontlastingsboog. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters onder strek en voor de zolder met bijkomende afgeschuinde dagkanten en geblokte ontlastingsboog. Neobarokke aanbouw van vier traveeën breed getypeerd door een centrale tuitgevel, kruiskozijnen en geblokte ontlastingsbogen met mascaronsluitstenen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 183/1919.
DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, 35.

Braambergstraat nummer 3

Diephuis van twee traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog onder zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Beschilderde bakstenen lijstgevel uit de eerste helft van de 19de eeuw, waarachter een oudere kern schuilgaat. Consoliderende restauratie van 1999-2001 waarbij de voor- en de achtergevel werd teruggebracht naar de 19de-eeuwse toestand.

De gevel is opengewerkt met eenvoudige rechthoekige openingen op lekdrempels. De vensters van de mezzanino zijn voor de helft blind. De gevel wordt horizontaal belijnd door een houten kroonlijst op klossen. Recent smeedijzeren uithangbord met opschrift "'T LAMMETJE".

De achtergevel is een verankerde en beschilderde bakstenen trapgevel voorzien van een spitsbogig zoldervenster met afgeschuinde dagkanten. Er bevindt zich een lage aanbouw onder afgesnuit zadeldak op bepleisterde plint voorzien van een tudorboogdeur.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 11.

Braambergstraat nummer 4

Diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak. Gebouwd in de loop van de 16de eeuw of de 17de eeuw. Het pand onderging in 2000-2001 een consoliderende restauratie naar ontwerp van architect C. Van Biervliet (Brugge).

Verankerde bakstenen beschilderde trapgevel met een verbouwde begane grond, voorzien van een tweeledige, neoclassicistische houten winkelpui met onder meer een kroonlijst op tandlijst of uitgewerkte modillons en pilasters met gegroefde versieringen. De bovenbouw is opengewerkt met rechthoekig muuropeningen. De oorspronkelijk gedeelde zolderopening is voorzien van afgeschuinde dagkanten.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 18/1892, 40/1892, 97/1903, 117/1907, 455/1913, 224/140, 199/1945.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, 35.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 11.

Braambergstraat nummer 5

“De Mussche Pot” of “Den Groenen Herder”. Breedhuis van vier traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak. De voorgevel werd grondig verbouwd circa 1960. Achter de nieuwe gevel gaat vermoedelijk een oudere kern schuil.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 10.

Braambergstraat nummer 6, 6A

Samenstel van twee diephuisen van respectievelijk drie en twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak bedekt met Vlaamse pannen, gebouwd in de loop van de 17de eeuw. Verankerde bakstenen beschilderde trapgevels op de verdieping opengewerkt met rechthoekige bovenvensters met lekdrempels van blauwe hardsteen. De bovenvensters hebben afgeschuinde dagkanten, natuurstenen negblokken en geblokte ontlastingsbogen. De gevel wordt horizontaal belijnd door banden ter hoogte van de onder-, de tussen- en de bovendorpels.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 1823, 426/1925, 454/1925, 537/1925, 283/1927, 788/1928, 1294/1933.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, 35.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 11.

Braambergstraat nummer 7

Aanvankelijk was dit pand eigendom van het ambacht van de huidenvetters, dat in 1617 verkocht is geweest aan het gezelschap (officie) van de Korendragers waar ze hun lokaal hielden tot het eind van de 18de eeuw.

Diephuis van twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Verankerde, roodbakstenen trapgevel, gebouwd in plaats van houten gevel in 1637. Het pand is gedateerd door middel van een natuurstenen barokke jaarcartouche.

Gebruik van natuursteen voor het drielicht op de begane grond, de deuromlijsting met bovenlicht, het bolkozijn van de tweede bouwlaag en voor de gevelstenen en onderdorpel van het rondbogig zoldervenster in geblokte omlijsting.

De gevel is opengewerkt met rechthoekige muuropeningen. Het benedervenster, opgevat als een drielicht, is voorzien van afgeschuinde dagkanten en ontlastingsboogjes met opengewerkte voeg. De deur is gevat in een geblokte omlijsting met afgeschuinde dagkanten. Het bovenvenster is gevat in een rondboognis met afgeschuinde dagkanten, natuurstenen bolkozijn en cartouche in het boogveld. Links en rechts van het bovenvenster bevinden zich twee natuurstenen gevelstenen met voorstelling van een koorndrager. Het topvenster is rondboogvormig met een natuurstenen onderdorpel en geblokte omlijsting.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 35-36.

VANDEWALLE A. 1990: *De Braamberg: in het teken van koren en vis*, in *Brugge die scone*, 3, 7.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 12.

Braambergstraat nummer 8

Diephuis van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen, gebouwd in de loop van de 17de eeuw. Verankerde en beschilderde, bakstenen trapgevel opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen voorzien van afgeschuinde dagkanten, geblokte natuurstenen omlijstingen en geblokte ontlastingsbogen. Het topvenster was oorspronkelijk gevat in een rondboognis, er zijn nu nog sporen van de geblokte ontlastingsboog. Behouden neoclassicistische houten winkelpui getypeerd door een gegroefde modillons en een tandlijst.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 18/1892, 40/1892, 97/1903, 117/1907, 455/1913, 224/140, 199/1945

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 35-36.

Braambergstraat nummer 10 en Jozef Suvéestraat nummer 2A

Beschermd als monument bij MB van 9 juni 2004.

Hoekpand bij de Jozef Suvéestraat. Imposant herenhuis, circa 1500 tot stand gekomen als één complex huis met aanpalend pand Jozef Suvéestraat nummer 2A, afgebeeld op de kaart van Marcus Gerards van 1562.

Vrij complex huis oorspronkelijk bestaande uit een hoofdvolume aan de Braambergstraat en aan de Suvéestraat een schakelvolumen waarin mogelijk de keuken was ondergebracht, een open galerij, een diephuis en een traptoren die heden (deels) doorlopen over Jozef Suvéestraat nummer 2.

Enkelhuis met dwarsvleugel aan de Jozef Suvéestraat. Hoofdvolumen van zes traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. J. Beerblock schildert in 1788 een breedhuis van twee bouwlagen met zijtrapgevel en kruiskozijsen op de tweede bouwlaag. Het pand werd later nog vaak gewijzigd, onder meer in 1893 door het plaatsen van een deur in de tweede travee. In 1911 toevoegen van een houten erker en verbouwen van het interieur. In 1919 vervangen van de originele houten vleugel deur door een smeedijzeren naar ontwerp van architect A. De Pauw (Brugge), verbouwen van het ovale trappenhuis met slingertrap tot kleinere trapkoker met bordestrap en bijmaken van twee vensters in de zijgevel.

De laat-classicistische, bepleisterde en beschilderde lijstgevel met empire-inslag wordt horizontaal geleed door Franse voegen op de begane grond, een puilijst, doorgetrokken lekdrempels, verdiepte panelen boven de vensters van de tweede bouwlaag en geaccentueerde kroonlijst op dubbele, gegroefde modillons. Rechts, bevindt zich een licht geaccentueerd poortrisaliet met sierlijke, rondbogige vleugel deur in een kwartholle omlijsting. Erboven bevindt zich een rechthoekige, neoclassicistische erker op versierde consoles. Op de begane grond zijn rondboogvormige benedenvensters onder typische geblokte archivolten op doorgetrokken imposten. De steenhouwersmerken zijn te identificeren met J. Lisse (1699-circa 1780) en J. Cornet (1647-1713). Op de verdieping zijn rechthoekig vensters en halve radvensters op de mezzanino. Bewaard schrijnwerk uit de 19de eeuw onder meer met grote roedeverdelingen. Voetenschrapper. Verankerde en beschilderde, bakstenen zijgevel deels getrap. Er bevindt zich een rechthoekig zolderluik met afgeschuinde dagkanten.

Enkelhuisopstand sinds 1911 bestaande uit een volume van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak met een nok loodrecht op de straat en bedekt is met Vlaamse pannen. Eveneens met oudere kern want verbouwing van korbogengalerij waarvan in het interieur nog (half)zuilen en korbogen zijn bewaard. Het pand wordt mogelijk afgebeeld op Marcus Gerards (1562). Verankerde en beschilderde, bakstenen lijstgevel bekroond met getrap dakvenster waarin zich een rechthoekige opening in korbogennis met afgeschuinde dagkanten bevindt. In eerste travee is een smalle houten

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

deur van 1911. Rechthoekige vensters op lekdrempels. De achtergevel werd opgetrokken tot drie bouwlagen hoog in de loop van de 19de eeuw.

Stadsarchief Brugge, *Bouwvergunningen*, nr. 108/1893, nr. 228/1911, nr. 242/1919.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 36.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 12.

Braambergstraat nummer 11

Hoekpand bij de Vismarkt. Voormalige feestzaal "Eldorado" met café, gebouwd in 1913 naar ontwerp van architect A. De Brabandere (Brugge) in plaats van een hoekpand met tuit- en lijstgevel. Het pand is twee traveeën breed aan de Vismarkt. Op de hoek zit de inkomtravee. In de Braambergstraat bevinden zich vier traveeën. Het pand is twee bouwlagen hoog onder een mansardedak met pannen en leien. De orangerode bakstenen lijstgevel wordt horizontaal belijnd door een bepleisterde en beschilderde puilijst en banden ter hoogte van de bovendorpels. De gevel is opengewerkt met segmentboogvensters in een vlakke bepleisterde en beschilderde omlijsting. Het dakvlak is voorzien van dakkapellen.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 12.

Braambergstraat nummer 12

Beschermd als monument bij MB van 9 juni 2004.

Hoekpand bij de Jozef Suvéestraat. Hoekpand van vier + één + drie traveeën breed en drie en een halve bouwlaag hoog onder een schilddak met de nok parallel aan de Braambergstraat en bedekt met Vlaamse pannen. Op de kaart van Marcus Gerards (1562) is het perceel bebouwd door twee diephuizen met puntgevel. De rechter woning werd in de loop van de eerste helft van de 18de eeuw verbouwd tot een breedhuis van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog met mansardedak cf. schilderij van J. Beerblock van 1788. Later zijn beide woningen samengevoegd en vermoedelijk in de loop van het eerste kwart van de 19de eeuw voorzien van een empiregetinte gevel. Het ensemble werd in 1988 gerestaureerd en verbouwd naar ontwerp van architect E. Van Biervliet (Brugge). Toen werd het pand opgesplitst in appartementen en kantoorruimtes met achterbouw rondom een binnentuintje, toegankelijk via Jozef Suvéestraat nummer 1.

De woning wordt gekenmerkt door een bepleisterde en beschilderde lijstgevel uit het eerste kwart van de 19de eeuw. L. Devlieghe vermeldt wijzigingen in 1823. De begane grond is sinds 1925 voorzien van een vierledige pui onder lijst naar ontwerp van architect A. Dollé (Brugge), geleed door pilasters en doorgetrokken over de zijgevel. De bovenverdieping wordt geritmeerd door doorlopende vensternissen met rechte afsluiting voorzien van rechthoekig vensters met lekdrempels op empiregetinte consoles. Er zijn rechthoekige of zeshoekige panelen op de borstweringen. Halve radvensters van de mezzanino op geprofileerde, doorgetrokken lekdrempels, geflankeerd door dubbele, gegroefde modillons waarop zich een houten, omlopende kroonlijst bevindt. Tussen de modillons zijn medaillons met medusahoofden. Deels bepleisterde en beschilderde, verankerde zijgevel met één van de twee haast vierkante bovenvensters voorkomend op een opmeting van de bestaande toestand van 1874. Restant van het diephuis aan de kant van Jozef Suvéestraat telt twee bouwlagen onder mansardedak bedekt met Vlaamse pannen. De verankerde bakstenen achtergevel is opengewerkt met licht getoogde vensters.

Stadsarchief Brugge, *Bouwvergunningen*, nr. 107/1874, nr. 8/1925.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

ARNOU R., FORMESYN M. 1989: *Brugge nog sconer? Een wandeling door het hedendaagse Brugge*, Brugge, 10.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 36.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 12-13.

Braambergstraat nummer 14

Beschermd als monument bij MB van 16 december 1991.

Zogenaamd "De Gouden Kelk" cf. kelk op de sluitsteen van de deur (1959) en op het topstuk (1904). Imposant diephuis van vier traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Dit pand dateert uit het eerste kwart van de 16de eeuw. De restauratie van 1984 omvat het omvormen van de handelsruimte tot een woonhuis. Verankerde tuitgevel van baksteen, ossenbloedrood beschilderd met geaccentueerde gewitte hoekkettingen van natuursteen en smalle speklagen ter hoogte van de (voormalige) dorpels van de vroegere kruis- en andere kozijnen. Oorspronkelijk volledig, doch nu enkel op de bovenverdieping geritmeerd door Brugse traveeën, type I, met geblokte rondboogafsluiting en ingeschreven, aangepaste rechthoekige vensters onder bovendorpels met gewitte aanzet- en sluitstenen. In de geveltop, tudorboognis met afgeschuinde dagkant en ingeschreven zoldervenster onder een boogveld met driepas maaswerk. Ter hoogte van de derde travee op de tweede bouwlaag bevindt zich een rechthoekige houten erker op natuurstenen consoles, daterend van vóór 1847. De eclectische houten winkelpui van 1904 is onder meer versierd met gegroefde pilasters onder een gekorniste puilijst op neo-rennaissancegetinte consoles. Er is een winkel deur onder een gestrekte tussendorpel en bovenlicht met ijzeren hekje boven een houten waai er met centraal kelkmotief. De rechter tudorboogdeur met sluitsteen waarop afbeelding van kelk en het bovenlicht dateren van na 1959.

Stadsarchief Brugge, *Bouwvergunningen*, nr. 102/1904.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 36.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 14.

Braambergstraat nummer 16

Zogenaamd "De Goude Rake". Diephuis van vier traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak, waarvan de gevel door middel van jaarankers is gedateerd "1666". Ontpleisterde, verankerde trapgevel van baksteen. Aangepaste rechthoekige vensters met strek, afgeschuinde dagkanten en lekdrempels geplaatst in 1865. Er bevinden zich twee vierkante en een rondbogig zoldervenster in de geveltop onder een rondboogvenster. Onderbouw met parement van blauwe hardsteen van 1946 naar ontwerp van architect H. Bovée (Brugge) met twee winkelramen en centrale deuromlijsting naar een patroon uit de eerste helft van de 18de eeuw. Op de middenpenant van de tweede bouwlaag bevindt zich een rondboognis met een 18de-eeuws terracottabeeld van Maria met Kind geplaatst op een console met lantaarn aan een lichtarm van smeedijzer, hersteld in 1870.

Stadsarchief Brugge, *Bouwvergunningen*, nr. 23/1865, nr. 298/1946.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 36.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 16.

Braambergstraat nummer 18

In zijn huidige vorm een dubbelhuis van vijf traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een leien zadeldak waarvan de nok parallel met de straat ligt. Gedateerd op nieuwe gevelstenen, op de bovenverdieping "ANNO/ 1528" en op de begane grond "GEBOUWD IN / 1627 / HERSTELD IN / 1893". In 1846: toevoegen van kantelen, een dakvenster en verlagen van de twee linker vensters tot het niveau van het rechtervenster. "Kunstige Herstelling" van 1893 waarbij de linker benedenvensters werden voorzien van kruiskozijnen en toevoegen van een bas-reliëf met Heilige Maagd omkranst door opschrift "MOEDER VAN SMERTEN". Consoliderende restauratie in 1999-2000 naar ontwerp van architect B. Delaey (Brugge): onder meer reinigen van het parement en vervangen van het schrijnwerk. Verankerde, nu gekanteelde lijstgevel gecombineerd met trapgevel boven de drie middentraveeën. Baksteenbouw met gebruik van natuursteen, voor de plint, de vernieuwde kruis- en bolkozijnen, de aanzet- en gevelstenen. De bovenbouw kraagt uit op geblokte rondbogen. De bovenbouw wordt geritmeerd door Brugse traveeën, type I en III met maaswerk in de boogvelden en op borstweringen. Er zijn twee kleine, houten dakkapellen. Er bevinden zich hoge schoorsteenschachten op rechthoekige basis boven beide zijgevels.

STADSARCHIEF BRUGGE, *Bouwvergunningen*, nr. 90/1846, nr. 76/1893.

Dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing Brugge, *Nota*, 26 maart 1999.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 37.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Zuid, Brussel – Turnhout, 16-17.

1.3.6. ollestraat

1.3.6.1. Algemeen

De Wollestraat vormt een belangrijke zichtas binnen het stadsgezicht. Deze straat is vanouds een belangrijke handelsstraat, wat zich weerspiegelt in de aanwezige bebouwing. De westzijde van de Wollestraat wordt ingenomen door de hallen van het Belfort (reeds opgenomen in het stadsgezicht "Markt en Burg met omgeving". Aan de oostzijde zijn verschillende kelders aanwezig die oorspronkelijk in verbinding stonden met de kade van de nu gedempte Kraanrei die evenwijdig liep met de Wollestraat. De bebouwing klimt op tot de 13de eeuw. De gevelrij bestaat uit breed- en diephuizen van twee tot zes traveeën en twee tot drie bouwlagen onder een al dan niet afgewolfd zadeldak. De straat is voorzien van een kasseibestrating met aan weerszijden verhoogde voetpaden.

1.3.6.2. Bouwkundig erfgoed

Wollestraat nummer 21

Volgens gevenstenen "Hier was 't Groenhuys". Diephuis van drie/twee traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Toegevoegd jaartal "15 / 79" en jaarcartouche "1579" in de geveltop. Herbouwd als "Kunstige Herstelling" in 1924 naar ontwerp van architect A. Dugardyn (Brugge) gebaseerd op oude situatie doch in verfraaiende versie. In 1995 "Kunstige Herstelling" naar ontwerp van architect L. Vermeersch (Brugge) van de 16de-eeuwse achtergevel en het dakgebint.

Verankerde bakstenen trapgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen. Gebruik van zandsteen voor de kruis- en bolkozijnen, de speklagen ter hoogte van de onder-, tussen- en bovendorpels en de ornamenten zoals de mascarons, de cartouches en het jaartal. De top is voorzien van een rondboogvenster en een bekronende smeedijzeren windvaan. De achtergevel is een verankerde bakstenen tuitgevel afgewerkt met vlechtingen en rechthoekige vensteropeningen.

Dienst Openbare Werken Brugge, Bouwvergunningen, nr. 95/1995.
Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 41/1858, nr. 712/1924.
DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 450.
GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, oudste kern*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 470.

Wollestraat nummer 23

Eertijds zogenaamd "De Clavere". Breedhuis van vier traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog. De gevel heeft een uitzicht van circa 1800. Het pand werd aangepast aan de handelsfunctie in 1901. Consoliderende "Kunstige Herstelling" in 1990 naar ontwerp van architect F. Vuylsteke (Zwevezele) waarbij het parement werd vrijgemaakt en hersteld.

De laat-classicistische lijstgevel is bepleisterd en beschilderd. De gevel is opengewerkt met rechthoekige bovenvenster, op de lagere derde bouwlaag zijn de vensters voorzien van lekdrempelconsoles. De achtergevel is een verankerde bakstenen beschilderde tuitgevel van twee bouwlagen hoog opengewerkt met rechthoekige vensteropeningen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 2/1901, 24/1988.
DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 450.
CONSTANDT L. (ed.) 1994: *Behoedzaam omgaan. Monumentenzorg in Brugge, 1988-1993*, 205-206.
VANDENBROEK M., e.a., *De Clavere. Wollestraat nr. 23 te Brugge*, VZW Levend Archief Brugge, rapport december 1995.
GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, oudste kern*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 470-471.

Wollestraat nummer 25

Beschermd als monument bij MB van 9 juli 1974.

Voormalige brouwerij, thans winkelpand met bijhorend dakterras. Monumentaal diephuis met links een poortgebouw dat toegang gaf tot de brouwerij op het achtererf tegenaan de Kraanrei met deels bewaarde 19de-eeuwse bakstenen Reiegevel. Bepleisterde en wit beschilderde linker lijstgevel van drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog van circa 1800 in empirestijl. Het huidige uitzicht dateert van 1998. Het pand onderging een gevelrestauratie en verbouwing tot winkels en lofts naar ontwerp van architect L. Van Colen (Ruddervoorde).

Het poortgebouw is voorzien van imitatiebanden die uitstralen boven de rechthoekige kelderopeningen en de rondboogpoort met sierlijk bovenlicht en schamppalen van blauwe hardsteen. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters, op de begane grond onder reliëfs met vrouwelijke figuren die attributen vasthouden die refereren aan de landbouw zoals onder meer een ploeg en de hoorn des overvloeds. Op de tweede bouwlaag bevindt zich centraal een Venetiaans venster met smeedijzeren leuning, geflankeerd door met palmetten versierde Ionische zuilen. Er is een reliëf met knielende vrouwenfiguur tussen druiventrossen afgebeeld in het boogveld.

Rechts is een schermgevel uit het eerste kwart van de 19de eeuw als verbouwing van een 16de-eeuws pand. Het pand is vier traveeën breed en vier bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Bepleisterde en witbeschilderde lijstgevel, oorspronkelijk met imitatiebanden uitstralend boven de rondbogige deur en de benedenvensters. Rechthoekige bovenvensters met lekdrempelconsoles, op de tweede bouwlaag opgevat als ramskoppen en op de overige verdieping bezet met acanthusbladeren.

Dienst Openbare Werken Brugge, Bouwvergunningen, nr. 1302/1998.

Dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing Brugge, Nota, 23 augustus 1990.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 450.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, oudste kern*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 471.

Wollestraat nummer 27

Zogenaamd "Den Zandbergh" cf. naamcartouche. Diephuis van vier traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Verankerde bakstenen trapgevel gebouwd als "Kunstige Herstelling" in 1905 in plaats van een lijstgevel. De gevel wordt horizontaal belijnd door speklagen van zandsteen ter hoogte van de onder-, de tussen- en de bovendorpels. De bovenbouw is opengewerkt met rechthoekige vensters, een topvenster met een ontlastingsboog, is voorzien van een mascaroon en diamanten en bepleisterde borstwering met naamcartouches op de tweede bouwlaag.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 252/1905.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Oudste kern*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 472-473.

Wollestraat nummer 29

Eertijds zogenaamd "De Oude Steen". Breedhuis van vier traveeën op de begane grond en vijf traveeën op de verdieping. Het pand is drie bouwlagen hoog onder een afgeknot zadeldak. De huidige gevel van 1889 vervangt een trapgevel. Het pand bewaart een oude 13de-eeuwse-kern, cf. kelder. De bovenbouw dateert uit de 17de eeuw, in 1885 en 1889 verbouwd tot een bepleisterde schermgevel met gevelbrede neoclassicistische winkelpui. Bepleisterde en witbeschilderde lijstgevel met imitatievoegen uitwaaiërend boven rondboogvensters en -poort. De bovenbouw is opengewerkt met rechthoekige vensters voorzien van afgeschuinde dagkanten. De gevel wordt afgelijnd door een kroonlijst op klossen waaronder zich een paneelfries bevindt. De achtergevel uitgevend aan de Kraanrei is een verankerde bakstenen lijstgevel van vier traveeën breed en drie bouwlagen hoog, opengewerkt met steekboogvensters voorzien van strekken. De gevel bewaart sporen van oudere openingen.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 57/1889.

DENEWETH H., D'HONDT J., VANDAMME L. 1997: *De Oude Steen. Bouw- en bewoningsgeschiedenis van huis nummer 29 aan de Wollestraat in Brugge*, Brugge.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 473.

Wollestraat nummer 29 A

Diephuis van twee traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Bakstenen trapgevel gebouwd in neo-rococostijl, daterend uit het eerste kwart van de 20ste eeuw. De gevel is opengewerkt met rechthoekige bovenvensters in vlakke bepleisterde omlijsting voorzien van een typerend middenkalf en gelijkaardige roede-verdeling geplaatst tussen bepleisterde banden. De top is voorzien van een rondbogig venster geplaatst op een doorlopende lekdrempel en voorzien van een soortgelijke omlijsting en roede-verdeling.

Beschermingsdossier: Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving – Stadsgezicht

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 473.

Wollestraat nummer 31A en 31 B

Breedhuis van zes traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder gemansardeerd zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. De huidige gevel is een ontwerp van architect A. Dugardyn van 1913 in plaats van een rijkelijk uitgewerkte lijstgevel van 1868. Laatst genoemde verving een eenvoudige lijstgevel van 1828 in plaats van een het "Wulhuus" teruggaand op een gotische constructie. Verankerde baksteenbouw met twee in- en uitgezwenkte toppen getypeerd door een gebogen fronton, en aflijning met gestileerde zandstenen voluten. Gebruik van zandsteen voor o.m. plint, muuropeningen als gekoppelde kozijnen van de tweede bouwlaag en bolkozijn in de top, telkens ingeschreven in een rondboognis met negblokken en verbindende speklagen. Er zijn nog ontlastingsbogen aanwezig boven de huidige entresolvensters.

STADSARCHIEF BRUGGE, Bouwvergunningen, z.nr. 1828, nr. 21/1868, nr. 380/1913, nr. 444/1913.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen van Brugge*, Brugge, 1975, p. 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 473.

Wollestraat nummer 33

Diephuis van vier traveeën breed en twee en een halve bouwlaag hoog onder een zadeldak. Lijstgevel van circa 1800 waarachter een oude kern uit de 17de eeuw schuil gaat, onder meer af te lezen van de achtergevel. Volgens een bouwvergunning van 1867 is de gevel voorzien van een hoge beluikte kelderopening. Bepleisterde en witbeschilderde classicistische lijstgevel onder een bekronend driehoekig fronton met houten klossen en ovaal radvenster. De gevel is opengewerkt met rechthoekige bovenvensters geplaatst in een geprofileerde omlijsting met oren, vlakke sluitsteen en lekdrempels van blauwe hardsteen. De vensters op de tweede bouwlaag zijn verrijkt met smeedijzeren leuning. De achtergevel is een verankerde bakstenen beschilderde tuitgevel afgewerkt met vlechtingen. De gevel is opengewerkt met rechthoekige vensters met afgeschuinde dagkanten, geblokte ontlastingsbogen en een zoldervenster geflankeerd door twee oculi.

STADSARCHIEF BRUGGE, Bouwvergunningen, nr. 26/1867.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen van Brugge*, Brugge, 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 473.

Wollestraat nummer 35-47

Locatie van de voormalige brouwerij-mouterij van Léon Schaeverbeke. Thans "Het Bourgoensche cruyce / Croix de Bourgogne" toegankelijk via de poort van Wollestraat nummer 35. De gebouwen zijn gegroepeerd rondom een rechthoekige binnenkoer die uitgeeft op de Rozenhoedkaai, met aan de Rozenhoedkaai een uitkragend balkon met ijzeren leuning op zware consoles. Dit balkon onderging een "Kunstige Herstelling" in 1971 naar ontwerp van architect L. Vermeersch (Brugge).

Wollestraat nummer 37. Eertijds zogenaamd "Huis Poucke". Breedhuis van drie en een halve travee breed en twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met Vlaamse pannen als voortzetting van de achtergevel van het pand Wollestraat nummer 35. Dit pand

werd verfraaid in 18de-eeuwse stijl in 1932-1933 naar ontwerp van architect Theo Raison uit Brugge. Verankerde bakstenen beschilderde lijstgevel opengewerkt met rechthoekige muuropeningen onder rechte kroonlijst. Centrale deuromlijsting van blauwe hardsteen met een buitentrap voorzien van een smeedijzeren borstwering en een houten erker op de tweede bouwlaag. De ramen zijn voorzien van kleine roedeverdeling en luiken. Uitkragende dakrand op klossen. Twee houten dakkapellen.

Wollestraat nummer 39. Oorspronkelijk woonhuis van de brouwerij van Schaeverbeke, thans "Hotel Boergoensch Hof". Imposant pand van vier + vijf traveeën breed en drie bouwlagen hoog onder een zadeldak gevat tussen twee trapgevels. Gebouwd als "Kunstige Herstelling" in 1904-1905 naar ontwerp van architect E. Timmery (Brugge) in plaats van een herenhuis met lijstgevel in empirestijl. Verankerde bakstenen trapgevel met traditioneel gebruik van zandsteen. Markerende Brugse traveeën, type I. aanzettend op basissen en met bol- of kruiskozijnen gevat in Brugse traveeën, type III met maaswerk in boogvelden. Voorts op begane grond rechthoekige vensters in steekboognissen en -dito deur, l.g. toegankelijk via natuurstenen bordes; afgeschuinde dagkanten onder driedig bovenlicht. Lagere aanbouw van twee bouwlagen hoog onder een plat dak, met Brugse traveeën, type I. De zijgevel is gemarkeerd door Brugse traveeën, type I voorzien van maaswerk in de boogvelden.

Wollestraat nummer 41. "T Bourgoensche Cruyce / Hotel Restaurant". In 1932-1933 vervangt het ontwerp van architect Theo Raison uit Brugge een bepleisterde lijstgevel. Thans twee houten puntgevels met typische elementen van het driekwarthuisstype cf. vensterregister, windbord en windveer. De kelderverdieping en de begane grond is van baksteen. Links een uitkragende bovenbouw op korfboognissen voorzien van rechthoekige keldervensters met natuurstenen bolkozijnen. Rechts een beluikte korfboogopening met afgeschuinde dagkanten. De verankerde bakstenen zijgevel is drie traveeën breed en drie bouwlagen hoog. De begane grond is voorzien van twee rechthoekige vensters met luiken en glas-in-loodramen. Ze flankeren de rondboogdeur met afgeschuinde dagkanten. De bovenvensters zijn rechthoekig en gevat in een korfboognis met afgeschuinde dagkanten. Houten dakkapel.

Rechts, Wollestraat nummers 43, 45 en 47, soortgelijke houten puntgevels van 1932-1933 naar ontwerp van architect Theo Raison (Brugge). Nr. 45 lichtgrijs beschilderd. Nr. 47 donkergroen beschilderd.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 40/1847, nr. 219/1904.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 474.

Wollestraat nummer 49 en 51

Samenstel van twee 17de-eeuwse diephuizen van respectievelijk drie en twee traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een pannen zadeldak bedekt met Vlaamse pannen. Verankerde bakstenen trapgevels voorzien van rechthoekige muuropeningen. Verbouwde begane grond.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen van Brugge*, Brugge, 451.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Middeleeuwse stadsuitbreiding*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 474.

Wollestraat nummer 53

Beschermd als monument bij MB van 9 juli 1974.

Dit laatgotisch complex huis dateert uit de 15de-16de eeuw. Dit complex is fasegewijs tot stand gekomen. Het werd gebouwd in opdracht van Perez de Malvenda. In 1823 werd het gotisch poortgebouw vervangen door een classicistische lijstgevel. In 1878 vervangen van het classicistisch poortgebouw door een poortgebouw in neogotische stijl. In 1906 volgt een verfraaiende restauratie naar ontwerp van architect J. Viérin (Brugge). Deze restauratie omvat onder meer het wijzigen van het poortgebouw, het wijzigen van de grosso modo nog aanwezige 19de-eeuwse vensters in dezelfde stijl als overige muuropeningen.

In 1914 volgen restauratiewerken naar ontwerp van J. Viérin (Brugge) in opdracht van Alex Gillès de Pélichy. Voorstel voor het restaureren van 18de-eeuws tuinpaviljoen, niet uitgevoerd maar wel vervangen door een neogotische constructie. Volledig herbouwen van neogotische ingangspartij. Inrichten van de huiskapel.

Het complex bestaat uit twee hoofd vleugels gescheiden door een kleiner dwarsvolume oorspronkelijk in gebruik als kapel, en een poortgebouw aan straatzijde. Tegen aan de kaaien van de Rozenhoedkaai staat een beeldbepalende en imposante treurbeuk (voor beschrijving zie punt 1.3.4.3).

Bakstenen poortgebouw met gebruik van zandsteen voor de afwerking van de muuropeningen en de ornamenten. Links neogotische tudorboogpoort oplopend in een puntgevel met bekronende kruisbloem. De poort wordt getypeerd door afgeschuinde dagkanten met erboven een wapenschild van de bouwheer. De bovenbouw wordt ingenomen door een tudorboognis in een geblokte omlijsting. In de nissen zitten drielichten en drie- en vierpassen al dan niet opengewerkt. De veelzijdige slanke huistoren zet aan op een voetstuk dat voorzien is van bas-reliëfs met onder meer bladmotieven en wapenschild van de bouwheer. Voorts is de toren afgewerkt met lichtgleuven, een spitsboog met opengewerkte driepas en spits met opengewerkte borstwering voorzien van spuwversiersels. De rechtertravee is voorzien van gekoppelde drielichten, op de tweede bouwlaag bevindt zich een uitkragende erker op consoles waartussen korfbogen. De borstwering is verrijkt met vierpassen. De gevel is afgelijnd door een bekronende opengewerkte borstwering waarachter zich twee pittoreske dakkapellen bevinden.

Het diephuis aan de straatzijde is een constructie van drie + drie traveeën breed en twee bouwlagen hoog onder een scherp zadeldak bedekt met leien. De puntgevel van Lediaanse zandsteen is voorzien van schouder- en topstukken en een latere kruisbloem. De kruiskozijnen zijn gevat in Brugse traveenissen, type I, aanzettend op een geprofileerde plintlijst doorlopend over de zijgevel. De bakstenen zijgevel is voorzien van soortgelijke traveenissen afgewerkt met zandstenen negblokken. De bakstenen achtergevel is voorzien van een hoge, uitgebouwde schoorsteenschacht, links voorzien van één zeshoekige bekroning, tegen de achtergevel met twee zeshoekige pijpen met zandstenen dekstenen. Houten dakkapel.

De lagere tussenvleugel is een bakstenen diephuis van twee bouwlagen hoog onder een zadeldak bedekt met daktegels, aan de waterkant met bakstenen tuitgevel doorbroken door een doorlopende vensternis. De top is voorzien van een spitsboogvenster met neogotische tracering. Zijgevel van één travee breed op de begane grond en een kruisvenster gevat in een korfboognis.

De achtervleugel is een bakstenen constructie van vier traveeën breed en een onregelmatige travee. Dit volume is twee bouwlagen hoog onder een scherp zadeldak bedekt met daktegels gevat tussen twee puntgevels. Het dak is voorzien van drie grote houten dakkapellen, waarboven een rij van vier kleine dakkapellen. Er bevindt zich een bredere uitbouw aan de oostzijde, met in de binnenhoek op de binnenkoer een veelzijdige bakstenen traptoren onder spits puntdak bedekt met leien. Deze vleugel heeft een traditionele plattegrond met een dwarsmuur lopend van de kelder tot in de nok. De verankerde bakstenen lijstgevel wordt gemarkeerd door Brugse traveenissen type I voorzien van kruiskozijnen. De linkernis is voorzien van een deurportaal met een balustrade voorzien van spitsboogjes. De bakstenen zuidwestelijke eindgevel van deze vleugel, bovendaks zichtbaar boven de dwarse middenvleugel, is doorbroken door en

tuittop doorbroken door een gedeeld venster met terugliggende latei en ter hoogte van de vliering een steekboogvormige luikopening gevat in een rechthoekige nis.

In de hoek gevormd door de monumentale achtervleugel en de tussenvleugel bevond zich aan de kant van de Reie een lage 18de-eeuwse- aanbouw met mansardekap die werd vervangen door een aanbouw met twee bouwlagen in laatgotische stijl, met prieeltje aan de kant van de tuin. Dit prieeltje is opgesmukt met doorlopende vensternissen met gotisch maaswerk, een pui op een natuurstenen zuil, waarboven zich een Madonnabeeld met wapen van Alex Gillès de Pélichy bevindt.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, nr. 111/1878, nr. 77/1906, nr. 23/1914.

BEERNAERT B. 1992: *Open Monumentendag*, Brugge.

DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge, 452-454.

GILTÉ S., VANWALLEGHEM A. & VAN VLAENDEREN P. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Oudste kern*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA, Brussel – Turnhout, 472-473.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

De fysieke toestand van het onroerend goed waarvoor dit beschermingsdossier wordt opgemaakt is vastgesteld tijdens een of meerdere plaatsbezoeken op 13 februari 2017, 22 mei 2017 en 5 september 2017. De fysieke toestand is op dat moment fotografisch gedocumenteerd. Deze registratie is als bijlage bij het ministerieel besluit gevoegd en geeft een beeld van de toestand van het onroerend goed op het moment van de bescherming.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

2.1.1. Historische waarde

Het stadsgezicht van de Vismarkt, het Huidenvettersplein met omgeving omvat historische pleinen en straten die een belangrijke rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de stad Brugge. Ze vormen binnen de stad uitzonderlijke stedelijke structuren, die gekenmerkt zijn door een architectuur die fasegewijs tot stand is gekomen. De aanwezige structuren en de bebouwing zijn het resultaat van opeenvolgende politieke, sociale, culturele en economische gebeurtenissen die plaats vonden door de eeuwen heen. Ze hebben gezorgd voor een opmerkelijke historische gelaagdheid in het stadsbeeld.

Langsheen de pleinen en de zichtassen is een beeldbepalende en heterogene bebouwing tot stand gekomen, dit getuigt van de evolutie van de stad buiten de eerste stadsomwalling. Hierbij spelen de Vismarkt en het Huidenvettersplein een belangrijke economische rol. De Rozenhoedkaai vormt een belangrijke as in het reienstelsel en speelt een belangrijke rol in de waterhuishouding van de stad Brugge. Hier werd de groentemarkt gehouden ter hoogte van het Pandreitje.

2.1.1.1. De Vismarkt

De Vismarkt werd vanaf de tweede helft van de 18de eeuw hier gehouden. Oorspronkelijk werd de vismarkt in open lucht gehouden op de Markt, ter hoogte van het ambachtshuis van de vissers en de Sint-Kristoffelkerk, die door het vissersambacht werd gebruikt. De vis werd aangevoerd via de waterhal op de Markt. Toen de waterhal in onbruik geraakte verhuisde de Vismarkt naar de huidige locatie. Oorspronkelijk lag hier de stadswijk "De Braamberg", die nog volledig buiten de eerste stadsomwalling lag. Deze stadswijk ontstond al kort vóór 1246. Na het verder bebouwen van deze stadswijk bleef een open plein bewaard, zogenaamd "De Braamberg", of de latere Vismarkt. Voor de vismarkt hier was, werd hier de graanmarkt gehouden.

Op deze locatie waren ook belangrijke gebouwen gevestigd. De oostzijde van de Vismarkt werd tot 1762 ingenomen door het "Oostvleeshuis", het ambachtshuis van de vleeshouwers. Sinds 1821 is hier een overdekte vishal aanwezig, een neoclassicistisch gebouw naar ontwerp van stadsarchitect Jan-Robert Calloigne. Het gebouw bestaat uit een dubbele colonnade van 126 Toscaanse zuilen zonder basis en omsluit een rechthoekig binnenplein.

2.1.1.2. Het Huidenvettersplein

Het Huidenvettersplein werd begin 14de eeuw ingenomen door de huidenvetters en de leerlooiers als werkterrein en ontmoetingsplaats. In de 15de eeuw kwam een einde aan het privilege als werkterrein omwille van de geurproblemen. De westelijke gevelwand met aanwezigheid van het ambachtshuis van de Huidenvetters verwijst nog steeds naar de aanwezigheid van de huidenvetters in de middeleeuwen.

2.1.1.3. De Rozenhoedkaai

Binnen het stadsgezicht ligt de Rozenhoedkaai die een belangrijke rol heeft gespeeld in de geschiedenis van de stad Brugge. Ze maakt deel uit van de Reie en vormt tevens een belangrijke lineaire structuur binnen de stad Brugge. De Rozenhoedkaai zorgt voor de verbinding tussen de Dijver en de Groene Rei. Langs de Rozenhoedkaai vestigden zich ambachten en bedrijven die afhankelijk waren van het aanwezige water. De huidenvetters vestigden zich aan het Huidenvettersplein dat paalt aan de Rozenhoedkaai. De voormalige brouwerij en mouterij van Léon Schaevebeke, zogenaamd "La Marine" (Wollestraat nummer 35-39) paalden eveneens aan de Rozenhoedkaai en konden gebruik maken van het aanwezige water. Wollestraat nummer 25, een voormalige brouwerij, had eveneens brouwerijgebouwen die uitgaven aan de Kraanrei. De Kraanrei lag in het verlengde van de Rozenhoedkaai en lag op het tracé dat oorspronkelijk doorliep tot aan de Markt. De gebouwen die paalden aan de Kraanrei hadden hierdoor overwegende een handelsfunctie.

2.1.1.4. Het toeristisch belang

Dit stadsgezicht met centraal de historische pleinen Vismarkt, Huidenvettersplein, de aanpalende straten Braambergstraat, de Rozenhoedkaai en de Reie zijn vastgelegd in talrijke niet geschreven bronnen zoals schilderijen en foto's.

Het stadsgezicht vormt één van de klassieke stadsgezichten die al in de 19de eeuw door de pioniers van de fotografie werden vastgelegd. De Rozenhoedkaai is dan ook één van de meest gefotografeerde en geschilderde zichten van Brugge. Dit stadsbeeld werd door gekende en minder gekende kunstenaars vastgelegd en illustreert de waardering door verschillende generaties tot op heden. Belangrijke kunstenaars zoals onder andere de Belgische symbolische schilder en beeldhouwer Fernand Khnopff (1858-1921) schilderden dit stadsgezicht. Tot op heden is de Rozenhoedkaai een trekpleister voor schilders die dit zicht willen vereeuwigen op doek.

Het water en de statige architectuur vormen zonder twijfel een interessante toeristische trekpleister die tot op vandaag nog steeds bestaat. In 1900 werd in het tijdschrift "Petite Revue Illustrée de l'Art et de l'Archeologie en Flandre" op een lovende manier over de reien geschreven. In 1905 gebeurde de eerste aanvraag om de toeristische mogelijkheid van de Brugse reien volop te benutten. De Rozenhoedkaai getuigt ook van een vroege vorm van recreatief gebruik zoals de toeristische rondvaarten die vanaf 1905 werden georganiseerd en die tot op heden nog steeds bestaan.

Vanaf de 20ste eeuw had men ook aandacht voor het romantische Brugge. Naast de concrete monumenten zoals het belfort en het stadhuis werd ook aandacht besteed aan de gekende stadsgezichten. Bij het romantische Brugge werd voor het eerst aandacht besteed aan de stedelijke ruimte zelf. Het panoramisch zicht op de Rozenhoedkaai werd reeds beschreven in

1883 door Duclos in zijn "Bruges-en-trois-jours, promenades dans la Venise du Nord". Het beeld van de Rozenhoedkaai werd belangrijker en verdrong zelf de Halletoren als representatief beeld van Brugge. Dit stadsgezicht, dat één van de meest gefotografeerde van Brugge werd.

In de reisgidsen over Brugge worden de reien vanaf het begin van de 20ste eeuw beschreven. De panoramische zichten werden samen met de monumenten opgenomen in de reisgidsen. Bij de beschrijving van de reien werd onder andere de Rozenhoedkaai het meest aangehaald en werd ook in het beeldmateriaal steeds weer gepresenteerd om zijn zeer pittoresk karakter. In de gidsenliteratuur werd vaak expliciet reclame gemaakt voor deze nieuwe vorm van stadsexploratie, de toeristische rondvaarten.

2.1.2. Architecturale waarde

Dit stadsgezicht heeft een hoge architecturale waarde. Het stadsgezicht getuigt van verschillende fases van architectuur of de bouwkunst in het verleden. De bebouwing langs de Vismarkt, het Huidenvettersplein, de Rozenhoedkaai en omgeving is duidelijk het resultaat van bouwen en verbouwen door de eeuwen heen. Binnen het stadsgesicht "Vismarkt, Huidenvettersplein, Rozenhoedkaai en omgeving" zijn verschillende architectuurstijlen en -types te onderscheiden. Voor de evaluatie van de architecturale waarde werd als uitgangspunt de architectuurhistorische inleiding genomen uit de publicatie "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, Stad Brugge, 18na en 18nb". Deze inleiding werd aangevuld met relevante voorbeelden uit het voorgestelde stadsgezicht.

De bebouwing langs de Vismarkt, het Huidenvettersplein vertoont een grote historische gelaagdheid en bezit belangrijke merktekens in het stedelijk landschap. De heterogene gevelwanden langs de Vismarkt, het Huidenvettersplein, de Rozenhoedkaai en de Braambergstraat zijn het resultaat van het bouwen en verbouwen door de eeuwen heen.

De kaart van Marcus Gerards van circa 1562 geeft een goed beeld van de bebouwing binnen het voorgestelde stadsgezicht. Niet alleen de verhouding tussen de bebouwde en de onbebouwde omgeving komt goed tot uiting op deze kaart, maar ook de lokalisatie en de detaillering van de monumentale openbare burgerlijke en religieuze gebouwen en van belangrijke semi-publieke en privé-constructies. Voorbeelden zijn onder meer het voormalig Vleeshuis op de Vismarkt en het ambachtshuis van de huidenvetters op het gelijknamig plein.

Daarbuiten komen ook de verschillende huizentypes en hun verspreiding tot hun recht, waardoor de kaart een interessante en waardevolle historische bron is. De weergegeven bebouwing kenmerkt zich vooral door de aanwezigheid van diephuizen met bij sommige ommuurde tuinen.

Het stadsgezicht "Vismarkt, Huidenvettersplein en de Rozenhoedkaai met omgeving" vormt een staalkaart van verschillende architectuurstijlen vanaf de 15de eeuw tot de 20ste eeuw. De architectuurgeschiedenis van de privéwoningen kan geschreven worden aan de hand van de bebouwing langsheen het voorgestelde stadsgezicht.

De gevel- en de pleinwanden binnen het voorgestelde stadsgezicht worden gekenmerkt door een gaaf bewaard heterogeen karakter met hoge architecturale kwaliteiten. Binnen het stadsgezicht zijn representatieve voorbeelden van verschillende architectuurstijlen zoals onder meer romaanse bouwkunst, de gotiek, typische 17de-eeuwse trapgevels, barokke architectuur, rococo, classicistische en neoclassicistische architectuur en panden in historiserende stijl waarbij de restauratie, gekend als "Kunstige Herstelling" wordt geïllustreerd. Eveneens zijn er voorbeelden bewaard van historiserende architectuur uit de jaren 1940-1950 waarbij vroegere voorbeelden als inspiratie dienden.

De bebouwing langs het voorgestelde stadsgezicht en de omgeving is tot stand gekomen dankzij de inbreng van enkele toonaangevende architecten en bouwmeesters die zorgden

voor kwaliteitsvolle architectuur. De overdekte Vismarkt is een ontwerp van stadsarchitect Jan-Robert Calloigne. De Vismarkt is een voorbeeld van een neoclassicistisch openbaar gebouw en vormt één van de belangrijkste 19de-eeuwse monumenten in de stad. Vanaf 1904 trad een nieuwe generatie architecten op de voorgrond. Het ambt van de stadsarchitect verdween en ook het artistiek monopolie. De architecten gaan traditioneel te werk en houden zich aan de Brugse stijl en voeren veelal harde restauraties uit.

De panden die gelegen zijn binnen het stadsgezicht zijn gaaf bewaard en zijn weinig verbouwd. Het geheel is weinig verstoord door nieuwbouw en er komen geen grote schaalbreuken voor.

2.1.2.1. Gotische architectuur

In de gotische privé-architectuur onderscheiden de luxueuze residenties en patriciërswohnungen zich van de doorsneehuisbouw door hun aanleg en uitzicht en hun bouwmaterialen en -volumes. Het plan van Marcus Gerards van 1562 toont duidelijk het onderscheid aan tussen deze goed uitgetekende complexe huizen en de smalle diephuizen met topgevel. Vanaf de eerste helft van de 15de eeuw worden door de rijkere bewoners op de 13de-eeuwse kerndomeinen complexe herenhuizen gebouwd. Kenmerkend zijn de L-vormige plattegrond met de hoge trap- of uitkijktoren, die in het stadsbeeld de aandacht vestigt op de status van het huis en zijn bewoners. In het voorgestelde stadsgezicht wordt dit geïllustreerd door het laatgotisch complex huis gebouwd in opdracht van Perez de Malveda (Wollestraat nummer 53). Het complex bestaat uit twee hoofdgevels gescheiden door een kleiner dwarsvolume en poortgebouw aan de straat. Het pand bewaart ook een veelzijdige slanke huistoren aanzettend op een voetstuk voorzien van bas-reliëfs met onder meer bladmotieven en wapenschild van de bouwheer.

Het voormalig ambachtshuis van de huidenvetters, Huidenvettersplein nummer 10, is een complex gebouwd circa 1630. Dit gebouw illustreert verschillende bouwstijlen waaronder de gotiek door de aanwezigheid van onder meer een traptorentje, waarvan het benedengedeelte van het torentje vierzijdig is opgebouwd overgaand in een achtzijdig torentje voorzien van drie korfboognissen. De gevel aan het Huidenvettersplein is voorzien van kantelen, een rondboogdeur in geprofileerde omlijsting van blauwe hardsteen voorzien van een geprofileerde lekdrempel met bekronende kruisbloem. De muuropeningen zijn voorzien van kenmerkende kozijnconstructies.

Huidenvettersplein nummer 13, de voormalige stadsassise of het ontvangtbureau van de accijnzen op het bier bestaat uit twee volumes. Het volume aan het Huidenvettersplein is een breedhuis van vijf traveeën breed. Het andere volume heeft een laatgotische verankerde bakstenen trapgevel geritmeerd door Brugse traveeën, type II met spitsboogafsluiting en doorgetrokken penant eindigend bij twee trapjes. De vensteropeningen zijn voorzien van kruiskozijnen en rijk maaswerk.

In de gevelopstanden van de openbare gebouwen en de privégebouwen ontwikkelt zich een specifieke ritmering die veelal in de baksteenarchitectuur maar ook in rijkere voorgevelparementen van natuursteen wordt toegepast. Deze typisch Brugse gevelindeling wordt gekenmerkt door de zogenaamde Brugse traveenissen die de muuropeningen eerst per travee en later geleidelijk samen omsluiten. De Brugse traveenissen worden getypeerd door gevelhoge, geprofileerde en gebogen nissen waarin de muuropeningen zijn gevat. Het variërend maaswerk van baksteen verfraait de tussenliggende muurdammen of boogvelden en volgt de stijlevolutie van vroeg- naar laatgotiek. In de algemene gevelordonnantie zijn drie types van Brugse traveeën te onderscheiden.

Bovenaan zijn deze nissen afgesloten door een rondboog of varianten als spits-, tudor-, accolade- of segmentbogen. Soms gaat het ook om uitgelengde rechthoekige nissen. De Brugse travee is in het boogveld vaak voorzien van maaswerk, dat ook een evolutie ondergaat.

In de publicatie "L'Art des façades" van 1875 onderscheidt C. Verschelde voor het eerst drie types van Brugse traveenissen. In de Brugse travee, type I worden de vensters per travee in één veelal rondbogige nis gevat. De boogvelden zijn voorzien van maaswerk. De Brugse travee, type I blijft doorleven tot circa 1640. Vanaf 1520 komt een tweede type van de Brugse travee voor. Hier worden alle traveeën in één samengestelde nis gevoegd tot in het topstuk. Dit type is voor het eerst toegepast in de achtergevel van de "Nieuwe Schepenkamer" van het voormalige Landhuis van het Brugse Vrije. Het pand Braambergstraat nummer 14, zogenaamd "De gouden kelk", een imposant diephuis gebouwd in het eerste kwart van de 16de eeuw, wordt geritmeerd door Brugse traveeën type I, met geblokte rondboogafsluiting en ingeschreven, aangepaste vensters. In de geveltop, een tudorboognis met afgeschuinde dagkanten en ingeschreven zoldervenster onder een boogveld met driepasmaaswerk. Het pand Braambergstraat nummer 18, gebouwd in 1528, heeft een uitkragende bovenbouw en wordt geritmeerd door Brugse traveeën type I en type III. De boogvelden en de borstweringen zijn voorzien van maaswerk.

Het type III wordt vermoedelijk vanaf 1527 toegepast. De samengestelde boognis wordt nu onderbroken door doorlopende muurdammen en het maaswerk wordt rijkelijk uitgewerkt. Voorbeelden hiervan zijn onder meer de vrijstaande oostgevel van de "Vierschaar" van het vroegere Landhuis van het Brugse Vrije (Burg nummer 11-11A), daterend van 1532. Binnen het voorgestelde stadsgezicht wordt dit geïllustreerd door het pand Vismarkt nummer 10, zogenaamd "De gouden Carpel", gedateerd door middel van een jaarsteen "1626". Het boogveld van het topvenster is voorzien van bakstenen maaswerk.

Het maaswerk in de boogvelden is grondig bestudeerd en geanalyseerd door L. Devliegheer in de publicatie "De huizen te Brugge". In de 15de eeuw beperkt het maaswerk zich tot sobere driepassen of kleine spitsboogjes, zoals bij het pand Huidenvettersplein nummer 1. In de geveltop zitten twee rechthoekige zoldervensters boven elkaar, elk afzonderlijk gevat in een rondboog- of segmentboognis met driepasmaaswerk in het boogveld. De zijgevel is onder de kroonlijst voorzien van een spitsboogfries aanzettend op kleine consoles. Het pand Huidenvettersplein nummer 12, gebouwd in het midden van de 16de eeuw wordt gekenmerkt door Brugse traveeën type II, voorzien van een spitsboogafsluiting en doorgetrokken penant eindigend bij twee trapjes. De vensteropeningen zijn voorzien van kruiskozijnen onder rijk maaswerk.

2.1.2.2. Barok

Tijdens deze periode wordt gebruik gemaakt van traditionele materialen zoals onder meer de combinatie van baksteen met zandige kalksteen. In mindere mate wordt gewerkt met blauwe hardsteen. In de privéarchitectuur breekt de barok moeizaam door en blijven de laatgotische gevelstructuur en de Brugse travee doorleven tot circa 1640.

Als gevolg van het hallengebod van 1616 worden houten gevels vervangen door stenen. Meestal behouden de panden hun oudere structuur en kern, zodat het hier enkel gaat om het vernieuwen van de voorgevel, wat in talrijke panden nog blijkt uit de bouwnaden in de zijgevels en het verschillend baksteenmetselwerk. Het traditionele diephuistype met bakstenen trapgevel blijft hierdoor doorleven doch wordt nu opgesmukt met barokelementen. Voorbeelden hiervan zijn onder meer Braambergstraat nummer 7. Het voormalig ambachtshuis van de korendragers dateert van 1637 en vervangt een houten gevel. Dit pand is opgesmukt met barokke cartouches en barokke gevelstenen met onder meer voorstelling van korendragers.

Typisch voor de barok is de overkragende bovenbouw op een boogfries, vaak steunend op uitgewerkte consoles. De barokgevel wordt verder getypeerd door doorgetrokken zandstenen of geschilderde lekdrempels en eventueel lateien, ontlastingsbogen met al dan niet van mascarons voorziene aanzet- en sluitstenen, en oculi aan weerszijden van het zolderluik. Geornamenteerde of historiserende cartouches vervangen in de boogvelden de

laatgotische traceringen. De boogvelden zijn voorzien van afbeeldingen met religieuze thematiek of huisnamen en dateringen.

De panden Braambergstraat nummers 6 en 8 zijn eenvoudige voorbeelden van trapgevels met barokke elementen zoals onder meer de horizontale belijning van de gevel door middel van banden ter hoogte van de onder-, de tussen- en de bovendorpels van de in de loop van de 19de eeuw aangepaste muuropeningen.

Het pand Rozenhoedkaai nummer 1, zogenaamd "De Zeven Werken van Barmhartigheid" is een rijk uitgewerkt voorbeeld van een barok pand. Het pand werd gebouwd circa 1672 en vervangt een houten gevel. De bakstenen gekanteelde gevel met middentraptop wordt gekenmerkt door een uitkragende bovenbouw aanzettend op vier korfbogen en twee halve accoladebogen aan de uiteinden. Op de verdieping zijn de rechthoekige muuropeningen voorzien van herstellende kruiskozijsen en afgeschuinde dagkanten onder barok getinte, geblokte rondboognis met bas-relief in het boogveld. De zoldervensters zijn voorzien van gelijkaardige reliëfs en stellen samen de Zeven Werken van Barmhartigheid voor. Andere voorbeelden aan de Rozenhoedkaai zijn nummer 8 en nummer 9, het huis zogenaamd "Den Zeeruddere", een samenstel van twee diephuizen met telkens een bakstenen trapgevel, die horizontaal wordt belijnd door banden ter hoogte van de onder-, de tussen- en de bovendorpels, de geblokte ontlastingsbogen en een rondboogvormig zoldervenster voorzien van afgeschuinde natuurstenen negblokken.

Op het Huidenvetterplein is het pand Huidenvettersplein nummer 10, een rijk voorbeeld van een barokke gevel met onder meer een in- en uitgezwenkte top, een driehoekige frontonbekroning, voluten en siervazen. Door middel van nieuwe cartouches is dit pand "anno 1716" gedateerd, want toen werd het pand herbouwd naar ontwerp van meester-metselaar E. Feys. Het pand kenmerkt zich ook door het typerend spel tussen natuursteen en rode baksteen. De top is voorzien van een natuurstenen bolkozijn geplaatst in een omlijsting aanzettend op klauwen en eindigend op voluten.

Het pand, Huidenvettersplein nummer 12, zogenaamd "De (Groote) Hollander". In 1945 werd het pand gereconstrueerd op basis van een 17de-eeuws schilderij. Het pand kenmerkt zich door twee trapgevels voorzien van de typische geblokte deuromlijsting, de natuurstenen bas-reliëfs in de boogvelden en de geblokte ontlastingsbogen.

Het hoekpand bij de Braambergstraat, Vismarkt nummer 5-6, gedateerd door middel van jaarankers "1674" bewaart deels een 17de-eeuwse pui bestaande uit gekoppelde vensters met penanten en negblokken van zandsteen. Op de verdieping opengewerkt met licht getoogde vensters voorzien van afgeschuinde dagkanten en geblokte ontlastingsbogen.

2.1.2.3. Invloed van de Franse stijlen

In de loop van de 18de eeuw ondergaat de architectuur meerdere invloeden die zich in een versneld tempo zullen manifesteren en mekaar opvolgen.

Vanaf het begin van de 18de eeuw is de privéarchitectuur sterk beïnvloed door de classicerende strekking binnen de laatbarok. Deze bouwtrant vertegenwoordigt een lokale barokke interpretatie van de Lodewijk XIV-stijl. Deze wordt gekenmerkt door een vrij strakke compositie met introductie van kolossale zuilen of pilasters onder een zwaar belijnd hoofdstel.

De diephuizen, vaak met een oudere kern, krijgen een barokke klok- of halsgevel gecombineerd met classicerende opstanden. Een voorbeeld hiervan is het pand Rozenhoedkaai nummer 7, een diephuis met een verankerde bakstenen klokgevel voorzien van een driehoekige frontonbekroning.

Een kenmerkend voorbeeld voor de rococo is het pand Vismarkt nummer 8. Dit pand dateert uit het derde kwart van de 18de eeuw en vervangt een gotische puntgevel van drie traveeën breed. Het pand heeft een beschilderde lijstgevel met parement van blauwe hardsteen getypeerd door een middenrisaliet met gekorniste kordons en sierlijk afgeronde dakkapel boven de eveneens gekorniste kroonlijst. De licht verhoogde begane grond wordt geordonneerd door een rondboogarcade op pilasters met ingeschreven vensters in de

zijtravee en centrale deur toegankelijk via drie trappen van blauwe hardsteen. De rondboogvensters zijn voorzien van een rocaille als sluitsteen. De deur is gevat in een vlakke omlijsting met rocaillesluitsteen. Licht getoogde bovenvensters. Centraal balkon van blauwe hardsteen op uitgewerkte consoles getypeerd door rocailles van blauwe hardsteen. afgesloten door een ijzeren balkonleuning in directoirestijl.

2.1.2.4. Laatclassicisme en het neoclassicisme

Het laat-classicisme vinden we terug bij verschillende panden. Het ene pand is meer uitgewerkt dan het andere. Kenmerkend op het einde van de 18de eeuw zijn de bijna volledig vlakke gevels, aanvankelijk nog gemarkeerd door de omlijsting van de rechthoekige deuren en vensters. Naast het samenvoegen van kleinere panden tot brede herenhuizen, komen vanaf de tweede helft van de 18de eeuw en voornamelijk in de eerste helft van de 19de eeuw ook de schermgevels voor. Deze zijn het resultaat van een verbouwing van een of meerdere oudere diephuizen tot vlakke lijstgevels. Achter deze eenvoudige gevels gaan vaak oudere kernen schuil.

Een kenmerkend voorbeeld van openbare architectuur in classicistische stijl is de Vismarkt, Sinds 1821 is het plein ingenomen door de Vismarkt, dit is een omlopende neoclassicistische colonnade met tweevoudige Toscaanse zuilenrij van Ecaussineshardsteen onder leien bedaking naar ontwerp van architect J.-R. Calloigne (Brugge). Het binnenplein is toegankelijk via een hoger rondboogportiek onder tentdak aan Braambergstraatzijde. Op het binnenplein staat een armpomp met obelisk, twee waterbakken en bronzen tuitstukken. In de verschillende vleugels zijn de overdekte stalletjes van blauwe hardsteen opgesteld, met toonbank aan de marktzijde.

Een ander voorbeeld van een pand met neoclassicistische vormgeving is het pand Vismarkt nummer 1, het voormalig ambachtshuis van de vleeshouwers. Het voormalige ambachtshuis werd gebouwd in 1761-1762 naar ontwerp van meester-metselaar-architect Hendrik Bultynck. Tussen 1896 en 1905 onderging het pand enkele wijzigingen en kreeg ze grosso modo haar huidige neoclassicistische vormgeving met een driehoekige frontonbekroning met klauwstukken die overgaan in pilasters. De vensters zijn gevat in geprofileerde omlijstingen met uitgewerkte sluitsteen. De gevel wordt afgelijnd door een uitgewerkte kroonlijst met tandlijst, modillons en acanthusbladeren. De buurpanden Vismarkt nummer 2 en nummer 3, oorspronkelijk één pand, kenmerken zich door hun bepleisterde lijstgevels met een plint voorzien van imitatievoegen, rechthoekige openingen in een vlakke omlijsting met oren, een sluitsteen en doorgetrokken lekdrempels.

Het pand Braambergstraat nummer 3 is een sober voorbeeld van een verankerde bakstenen lijstgevel waarachter een oudere kern schuil gaat. Een pand met meer uitgesproken neoclassicistische elementen is het hoekpand Braambergstraat nummer 10. Deze laat-classicistische bepleisterde en beschilderde lijstgevel met empire-inslag wordt horizontaal geleed door Franse voegen op de begane grond, een puilijst, doorgetrokken lekdrempels, verdiepte panelen boven de vensters van de tweede bouwlaag en geaccentueerde kroonlijst op dubbele, gegroefde modillons.

2.1.2.5. Historiserende neostijlen

De 19de-eeuwse architectuur wordt duidelijk gekenmerkt door twee stromingen. Enerzijds evolueert het laatclassicisme naar een zwaarder uitgewerkt neoclassicisme dat past in de richting naar monumentaliteit van de burgerlijke, liberale maatschappij. Stadsarchitect Jean Bruno Rudd (1792-1870) en architect Isidoor Alleweireldt (1824-1892) spelen hierbij in Brugge tot 1865-1870 een belangrijke rol.

Bij de panden met gevel in neoclassicistische stijl wordt meer aandacht besteed aan de architecturale uitwerking van gevelementen zoals onder meer de uitgewerkte consoles voorzien van palmetversiering en de kroonlijst op modillons.

Anderzijds doen vanaf 1840 andere historiserende stijlen hun intrede. De neogotiek wordt in Brugge de meest verspreide en meest bepalende vorm, onder meer onder invloed van architecten als Thomas Harper King (1822-1892), Jean de Bethune (1821-1894) en stadsarchitect Louis Delacenserie (1838-1909). Vanaf 1875 wordt dit ook gesteund door het katholieke stadsbestuur. De bouw- en verbouwcampagnes kennen een bijzondere bloei en brengen een aantal grote realisaties tot stand die naargelang van de bouwperiode, het programma of de opdrachtgever tot de ene of andere stijlrichting horen. Op enkele geïsoleerde voorbeelden na blijft Brugge tot na de Tweede Wereldoorlog in de ban van die stijlen die voornamelijk teruggrijpen naar de hoogtepunten van de Brugse bouwkunst, met name de laat-gotiek en het classicisme. Ondanks kritische, doch eerder theoretische bemerkingen die tijdens het interbellum worden geformuleerd, zullen pas vanaf de jaren 1970 inspanningen worden geleverd om hieraan te ontsnappen en de eigentijdse architectuur een kans te geven.

2.1.2.6. Neogotiek en neo-Brugse stijl

In de privéarchitectuur duiken reeds in de eerste helft van de 19de eeuw naast klassieke ook bescheiden neogotische elementen op.

Aansluitend bij de gevoerde gemeentelijke politiek wordt vanaf 1877 met het oog op het behoud van waardevolle gevels, een vorm van stedelijke subsidies ingesteld. Deze zogenaamde "Kunstige Herstellingen" stimuleren het historiserend en verfraaiend restaureren van waardevolle panden en zelfs het optrekken van nieuwe gevels in historiserende stijl.

Zowel voor verbouwingen als voor nieuwbouw geniet de neo-Brugse stijl, als lokale interpretatie van de neogotiek, de voorkeur. Bij een schaalvergroting in de breedte wordt ook teruggegrepen naar de vertrouwde vormgeving.

Restauraties opgevat als historiserende en verfraaiende "Kunstige Herstellingen", accentueren het "Brugse" karakter, herstellen trap- en schermgevels, vernieuwen maaswerk en introduceren stenen kruiskozijsen.

Vanaf circa 1880 tot na de Tweede Wereldoorlog fungeren ook andere historische stijlen en hun ornamenten als inspiratiebron. Bouwwijzen en -materialen en ruimtelijke indelingen blijven traditioneel, alleen de gevels vertonen stijlvariaties.

Braambergstraat nummer 1, de voormalige herberg "In de vogelmarkt" onderging in 1937-1939 een verfraaiende "Kunstige Herstelling" naar ontwerp van architect D. Maene. Toen werd het baksteenmetselwerk geschaafd en hersteld. De vormgeving en de indeling van de benedenverdieping wijzigde door het creëren van een geprononceerde inkom op de hoek. Er werden onder meer ontlastingsbogen met opengewerkte voeg, lekdrempels en dakvensters met tuitgeveltje toegevoegd.

Een voorbeeld van een pand in sobere historiserende stijl is het pand Vismarkt nummer 4, gebouwd circa 1920.

Een grootschalig voorbeeld van een "Kunstige Herstelling" is de voormalige brouwerij-mouterij van Léon Schaeverbeke. Dit complex is een rijk uitgewerkt voorbeeld van een "Kunstige Herstelling" die fasegewijs is tot stand gekomen en die de verschillende historiserende bouwstijlen illustreert. Wollestraat nummer 37, het zogenaamd "Huis Poucke", is een huis in een historiserende 18de-eeuwse stijl. In 1932-1933 onderging de vrij sobere lijstgevel een verfraaiende "Kunstige Herstelling" waarbij er een centrale deuromlijsting van blauwe hardsteen werd voorzien met smeedijzeren borstwering en een houten erker met elementen die verwijzen naar de 18de-eeuwse architectuur. Wollestraat nummer 39, het oorspronkelijk woonhuis van de brouwerij van Schaeverbeke, is gebouwd als "Kunstige Herstelling" in 1904-1905 naar ontwerp van architect E. Timmerly is gebouwd in neo-Brugse stijl. De bakstenen gevels kenmerken zich door doorlopende traveenissen met eenvoudige maaswerkversieringen en natuurstenen vensterverdelingen. Tot dit

complex horen ook nog de panden Wollestraat nummers 43, 45 en 47. Deze panden zijn ontworpen door Theo Raison en bestaan uit drie houten puntgevels. Hierbij heeft de architect zich laten inspireren door de houten gevels die oorspronkelijk het straatbeeld typeerden. De houten gevels aan de Rozenhoedkaai zorgen voor een pittoresk en romantisch stadsbeeld. Het voorliggend stadsgezicht, en de Rozenhoedkaai in het bijzonder, vormt een typevoorbeeld van hoe het stadsbeeld in Brugge in de 20ste eeuw vaak kunstmatig verouderd werd, om te voldoen aan een vermeend ideaalbeeld. Een kenmerkend voorbeeld zijn de houten gevels van de panden Wollestraat nummer 41-43, die als compleet nieuwe pseudo-middeleeuwse huizen werden gebouwd. Hierdoor kreeg dit stadsgezicht een romantisch en pittoresk uitzicht.

Een ander typerend voorbeeld van een "Kunstige Herstelling" is het pand Huidenvettersplein nummer 12 zogenaamd "Huis de Hollander", dat in 1945 grondig is aangepakt. De gevels aan het plein zijn gesloopt en zijn vervangen door nieuwe trapgevels en de Reiegevels zijn gerestaureerd. Aan het Huidenvettersplein worden twee neo-barokke gevels gebouwd, waarbij een 17de-eeuws schilderij als inspiratiebron diende. De ingang wordt beklemtoond door een neo-barokke omlijsting van natuursteen. De vensters met kruismonelen zijn gevat in geblokte rondboognissen met cartouches in de boogvelden.

2.1.2.7. Eclectische en andere invloeden

Eind 19de eeuw en begin 20ste eeuw wordt de klassieke vormentaal op een meer gedifferentieerde en decoratieve wijze gehanteerd en vermengd met andere motieven. Dit eclecticisme wordt in de Brugse binnenstad, in tegenstelling tot andere steden als Brussel, Gent en Antwerpen, slechts op bescheiden wijze en in geringe mate toegepast. Binnen het voorgestelde stadsgezicht zijn er geen voorbeelden van terug te vinden.

2.1.3. Stedenbouwkundige waarde

Wanneer je Brugge op een luchtfoto bekijkt is het duidelijk dat de binnenstad door het water gestructureerd wordt. De eerste omwalling van 1127, waar de Rozenhoedkaai deel van uitmaakt, en de tweede omwalling met de zogenaamde stadsvesten van 1297 vormen de grens van de stad Brugge. Een hoofdader van de rivier de Reie doorsnijdt de stad van zuid naar noord.

De Rozenhoedkaai vormt binnen het centrum van de stad Brugge een belangrijke lineaire stedelijke structuur en speelde een belangrijke economische rol.

Deze duidelijke lineaire structuur staat weergegeven op de kaart van Marcus Gerards (1562). Het toen weergegeven tracé is nog steeds herkenbaar in het huidig verloop van de Reie.

Het uitzicht van de pleinen Vismarkt en de straten die erop uitgeven, is historisch gegroeid en vloeit voort uit opeenvolgende stedenbouwkundige ingrepen. De Vismarkt maakte deel uit van de vroegere buurt "de Braamberg", gelegen tussen de Steenhoudersdijk en de Braambergstraat. Oorspronkelijk werden hier granen en gedroogde peulvruchten verhandeld. Deze wijk lag buiten de eerste omwalling en werd pas verkaveld tussen 1170 en 1183. Na het verkavelen van deze stadswijk bleef een open plein bewaard met de naam "Braamberg", de latere Vismarkt.

2.1.4. Archeologische waarde

De Vismarkt, het Huidenvettersplein en de Rozenhoedkaai en omgeving kunnen worden beschouwd als een belangrijk bodemarchief met sporen van menselijke activiteiten en constructies die daar achtereenvolgens aanwezig waren en die belangrijk zijn voor hun betekenis in de studie van de geschiedenis van de stad Brugge. Op het stadsplan van Marcus Gerards van 1562 staan verschillende constructies die in de loop der eeuwen zijn verbouwd of afgebroken. De oostzijde van de Vismarkt werd tot 1762 ingenomen door het "Oostvleeshuis". Het Oostvleeshuis was het ambachtshuis van de vleeshouwers. Dit

gebouw nam de volledige oostzijde van de Vismarkt in. De oudste vermeldingen dateren van het einde van de 14de eeuw.

Het stadsgezicht heeft een archeologisch onderzoek potentieel dat relevant is voor bijvoorbeeld de geschiedenis van de gebouwen binnen dit stadsgezicht.

2.1.5. Ruimtelijk-structurende waarde

De openbare pleinen Vismarkt en Huidenvettersplein vormen binnen het centrum van de stad Brugge belangrijke stedelijke structuren die een essentiële rol speelden in de economische ontwikkeling van de stad door enerzijds hun locatie in nabijheid van de Reie en de Burg en anderzijds door de aanwezigheid van de overdekte vismarkt en de gildehuizen op beide pleinen.

De Rozenhoedkaai vormt een belangrijke lineaire structuur die al staat weergegeven op de kaart van Marcus Gerards (1562). Tot 1787 sloot de Rozenhoedkaai aan op Kraanrei die doorliep op de Markt onder de Waterhalle door tot aan het Jan Van Eyckplein. De Rozenhoedkaai biedt een zicht op de belangrijke gebouwen die sinds de Middeleeuwen dit stadsgezicht zo uniek maken.

2.2. Motivering van het type bescherming

De "Vismarkt, het Huidenvettersplein, de Rozenhoedkaai en omgeving" vormen een belangrijke "kenmerkende stedelijke structuur in de binnenstad". Het ensemble wordt beschermd als stadsgezicht omwille van de historische, de architecturale, de ruimtelijk structurende, stedenbouwkundige en de archeologische waarde.

Het Onroerendergoeddecreet definieert een stads- of dorpsgezicht als volgt: "een geheel van een of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen zoals beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, van algemeen belang wegens de erfgoedwaarde."

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De afbakening van het stadsgezicht "Vismarkt, Huidenvettersplein, Rozenhoedkaai en omgeving" is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Deze nieuwe bescherming sluit naadloos aan bij het bestaande stadsgezicht "Markt en Burg met omgeving" (MB 15 maart 2017), "De Groene Rei met omgeving" (voorlopig beschermd bij MB van 16 juni 2017), en "Sint-Annarei en Gouden Handrei met omgeving" (MB 17/06/1992). In 2018 zal het stadsgezicht "Vismarkt, Huidenvetterplein, Rozenhoedkaai en omgeving" aansluiten bij het nog op te maken beschermingsdossier "Dijver en omgeving".

Voor het stadsgezicht "Vismarkt, Huidenvettersplein, Rozenhoedkaai en omgeving" worden de historische pleinen Vismarkt en Huidenvettersplein en de Rozenhoedkaai als uitgangspunt genomen. Teneinde de contextuele erfgoedkwaliteiten in te sluiten, zijn ook de aansluitende gevelrijen van de Braambergstraat opgenomen. De percelen die deel uitmaken van het bouwblok tussen de Rozenhoedkaai en de Wollestraat bestaat uit de panden Wollestraat nummers 35 - 53, deze panden zijn beeldbepalend binnen het zicht aan de Rozenhoedkaai. De panden Wollestraat nummer 21 tot en met nummer 31B worden eveneens meegenomen in dit stadsgezicht want deze panden zijn ingeplant op percelen die doorlopen tot de achterliggende Kraanrei. Op die manier sluiten we naadloos aan op het reeds beschermde stadsgezicht "Markt en Burg met omgeving".

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

Op het omgevingsplan in bijlage bij dit dossier zijn de beschermingen opgenomen die in de buurt liggen van het onroerend goed waar dit dossier over gaat.

- Binnen het voorgestelde stadsgezicht zijn reeds meerdere beschermde monumenten te situeren:

Braambergstraat nummer 10, Braambergstraat nummer 12, Braambergstraat nummer 14, Huidenvetterplein nummer 13, Wollestraat nummer 53

- Binnen het voorgestelde stadsgezicht zijn ook meerdere panden of items opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed. Volgend overzicht op basis van gegevens 18/04/2017:

Braambergstraat nummer 1, Braambergstraat nummer 2, Braambergstraat nummer 3, Braambergstraat nummer 7, Braambergstraat nummer 10 en Jozef Suvéestraat nummer 2A, Braambergstramaat nummer 12, Braambergstraat nummer 14, Braambergstraat nummer 16, Braambergstraat nummer 18,

Huidenvettersplein nummer 1, Huidenvettersplein nummer 10, Huidenvettersplein nummer 12, Huidenvettersplein nummer 13,

Rozenhoedkaai nummers 1-2, Rozenhoedkaai nummers 3-4, Rozenhoedkaai nummer 5, Rozenhoedkaai nummer 6, Rozenhoedkaai nummer 7, Rozenhoedkaai nummer 8-9,

Vismarkt zonder nummer, Vismarkt nummer 2, Vismarkt nummer 5, Vismarkt nummer 6, Vismarkt nummer 8, Vismarkt nummer 10, Vismarkt nummer 11, Vismarkt nummer 13,

Wollestraat nummers 35-39, Wollestraat nummer 41-43, Wollestraat nummer 53

- De gewestplanbestemming: woongebied met cultureel, historische en/of esthetische waarde is van toepassing voor het gehele gebied.
- Bovendien maakt het voorgestelde stadsgezicht deel uit van de Brugse binnenstad sedert 2000 ingeschreven op de Lijst van het Werelderfgoed van de UNESCO Conventie van 1972.
- De historische stadskern is opgenomen als archeologische zone in de inventaris van het archeologisch erfgoed (ID: 140001).

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze

beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen zijn op maat geschreven van het onroerend goed dat is beschermd. Ze spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

De bescherming van het stadsgezicht "Vismarkt, Huidenvettersplein en Rozenhoedkaai met omgeving in Brugge" beoogt het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen. Bij een eventuele wijziging moet gestreefd worden dat de nieuwe ingrepen geen negatieve impact hebben op de specifieke erfgoedkenmerken van het beschermde stadsgezicht. Er wordt gestreefd naar ingrepen die de erfgoedkwaliteiten ondersteunen en die een meerwaarde vormen voor de erfgoedwaarden en de erfgoedkenmerken van het beschermde stadsgezicht.

De evaluaties en waardebepalingen werden getoetst aan de waardebepalingen die werden gehanteerd bij het opstellen van de erfgoedwaarderingskaart door de stad Brugge en aan het goedgekeurde beleidsplan voor de open ruimte in de historische binnenstad van Brugge (2012), waarin de reien als lineaire open ruimtestructuur worden erkend en enkele tuinruimten worden aangeduid als te behouden. De evaluatie van de panden is gebaseerd op meerdere elementen en/of invalshoeken. Alle bestaande informatie die op de Dienst Monumentenzorg en bij het agentschap Onroerend Erfgoed aanwezig is, werd samengebracht en aangevuld met recent veldwerk en archiefonderzoek.

Een aantal criteria bepaalt de 'graad van waardering' van het pand. Deze zijn onder meer: de architecturale stijkenmerken, de historische connotatie, gaafheid, authenticiteit, zeldzaamheid, ensemblewaarde, context, informatiewaarde en representativiteit (ook binnen de stijl). Het volledige gebouw wordt geëvalueerd en niet louter de gevel. Achter een vrij recente gevel kan bijvoorbeeld een oudere kern bewaard zijn.

Na de evaluatie van de verschillende panden binnen het stadsgezicht kwamen we voor het bouwkundig erfgoed tot de volgende specifieke beheersdoelstelling:

Voor de panden opgenomen binnen het stadsgezicht pleiten we voor maximaal behoud van volume, schaal, korrel, materialen en architectuur.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten.

Het betekent ook dat een zakelijkrechthouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerendergoeddecreet en Onroerendergoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood.

Om de erfgoedwaarden van het onroerend goed dat met dit besluit wordt beschermd in stand te houden legt het besluit een aantal bijkomende bijzondere voorschriften op. Deze zijn opgenomen in artikel 4 van het besluit.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende Onroerendergoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerendergoedgemeenten is te vinden op www.onroerendergoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

4.1. Onuitgegeven bronnen

Dienst Monumentenzorg en Stadsvernieuwing Brugge, *Nota*, 26 maart 1999, 23 augustus 1990, 7 juli 1994.

Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, archief, doss.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 79/1906.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 530/1926, 419/1978.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 157/1909.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 911/1934.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 62/1850.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 93/1886.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 84/1849, 24/1867, 162/1937.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 686/1934.

Stadsarchief Brugge, Bouwvergunningen, 178/1901.

VANDENBROEK M., e.a., *De Clavere. Wollestraat nr. 23 te Brugge*, VZW Levend archief Brugge, rapport december 1995.

4.2. Websites

www.kaartenhuisbrugge.be
www.beeldbankbrugge.be

4.3. Uitgegeven bronnen

- ADRIAENSENS W. e.a. 1987: *Groen Brugge*, Gemeentekrediet, Brugge.
- BEERNAERT B. 1991: *Open Monumentendag Vlaanderen. 18de-eeuwse architectuur in de binnenstad*, Brugge.
- BEERNAERT B. 1993: *Open Monumentendag Vlaanderen. 17de-eeuwse architectuur in de binnenstad*, Brugge.
- BEERNAERT B. 1996: *Open Monumentendag Vlaanderen. Zorg & zin voor kleur*, Brugge.
- BEERNAERT B. 2010: *Open Monumentendag 2010, "de vier elementen"*, Brugge.
- BEUCKELS L., HOEMAN R., *Zeven Werken van Barmhartigheid*, in *Kontaktblad Gidsenbond Brugge & West-Vlaanderen*, V, 1982, nr. 2, 14-15.
- CONSTANDT L. (ed.) 1988: *Stenen herleven, 111 jaar "Kunstige Herstellingen" in Brugge 1877-1988*.
- CONSTANDT L. (ed.) 1994: *Behoedzaam omgaan. Monumentenzorg in Brugge, 1988-1993*, 1994.
- CORNILLY J. 2003: *Monumentaal West-Vlaanderen, deel II: de fusiegemeente Brugge*, Brugge.
- DEVLIEGHER L. 1975: *De huizen te Brugge*, Brugge.
- DEVLIEGHER L. 1975: *25 jaar monumentenzorg in West-Vlaanderen*, Brugge.
- DUYCK R. 1990: *Het Ambachtshuis van de Scheppers in Brugge*, in *Brugge die scone*, XII, 1990, nr. 1, 8-9.
- ESTHER J. 1994: *Arthur Vandendorpe, restaureren, renoveren*, Brugge.
- GALLIARD J. 1854: *De ambachten en neringen van Brugge*, Brugge, 140-144.
- GEVAERT H. 1998: *Bruggen in de Brugse binnenstad*, Brugge, 20-21.
- GILTÉ S. & VANWALLEGHEM A. 1999: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NA Stad Brugge*, Brussel – Turnhout, 263.
- GILTÉ S. & VANWALLEGHEM A. 2004: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Stad Brugge, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 18NB Noord*, Brussel – Turnhout, 206-208.
- HILLEWAERT B., HOLLEVOET Y., RYCKAERT M. 2011: *Op het raakvlak van twee landschappen. De vroegste geschiedenis van Brugge*, Brugge.
- RYCKAERT M. 1990: *Brugge. Historische stedenatlas van België*, Tielt.
- SCHOUTEET A. 1977: *De straatnamen van Brugge. Oorsprong en betekenis*, Brugge.
- VAN BELLE J.L. 1994: *Signes Lapidaires. Nouveau dictionnaire. Belgique et Nord de la France*, Louvain-la-Neuve.
- VANDEWALLE A., *De Braamberg: in het teken van koren en vis*, in *Brugge die scone*, 1990, nummer 3, 7.
- VANHOUTRYVE A. 1990: *Brugse gedenkstenen en herdenkingsplaten. Historische analyse en retrospectieve*, Brugge.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

5.2. Fotobijlage

De fotoregistratie van de fysieke toestand, gevoegd als bijlage bij het Ministerieel Besluit bevat alle relevante foto's bij deze bescherming.

5.3. Documentatie